

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΝΝΕΑΜΗΝΟ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2017

Όθωνος 8, Αθήνα 105 57

www.eurobank.gr, Τηλ.: 210 333 7000

Αρ. Γ.Ε.ΜΗ.: 000223001000

Πίνακας Περιεχομένων των Συνοπτικών Ενοποιημένων Ενδιάμεσων Οικονομικών Καταστάσεων	Σελίδα
Ενοποιημένος Ενδιάμεσος Ισολογισμός	1
Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Αποτελεσμάτων	2
Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	3
Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης.....	4
Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Ταμειακών Ροών	5

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες	6
2. Βασικές λογιστικές αρχές	6
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	15
4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας	15
5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου	16
6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων	17
7. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα	19
8. Κέρδη ανά μετοχή	22
9. Λειτουργικά έξοδα.....	23
10. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	24
11. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις.....	24
12. Φόρος εισοδήματος και προσαρμογές φόρου	24
13. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες.....	29
14. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	33
15. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	34
16. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες	36
17. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες.....	39
18. Επενδύσεις σε ακίνητα	41
19. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού.....	41
20. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες.....	42
21. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.....	42
22. Υποχρεώσεις προς πελάτες	42
23. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.....	43
24. Λοιπές υποχρεώσεις.....	44
25. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές	44
26. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	45
27. Προνομιούχοι τίτλοι	47
28. Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	47
29. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Ενδιάμεση Κατάσταση Ταμειακών Ροών	51
30. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις	52
31. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	53
32. Συνδεόμενα μέρη	53
33. Διοικητικό Συμβούλιο.....	55

Ενοποιημένος Ενδιάμεσος Ισολογισμός

		30 Σεπτεμβρίου 2017	31 Δεκεμβρίου 2016
	Σημείωση	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		1.254	1.477
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		2.275	2.759
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		58	71
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		1.747	1.980
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	14	37.192	39.058
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	15	8.774	12.463
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	17	116	101
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	13	392	638
Επενδύσεις σε ακίνητα	18	330	905
Άυλα πάγια στοιχεία		139	145
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	12	4.905	4.945
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	19	1.733	1.851
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	13	1.885	-
Σύνολο ενεργητικού		60.800	66.393
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	20	11.080	13.906
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21	4.914	7.780
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		1.974	2.441
Υποχρεώσεις προς πελάτες	22	33.201	34.031
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	23	55	102
Λοιπές υποχρεώσεις	24	685	778
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	13	1.998	-
Σύνολο υποχρεώσεων		53.907	59.038
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές	25	655	655
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	25	8.055	8.055
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον		(2.813)	(2.988)
Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές	26	950	950
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας		6.847	6.672
Προνομιούχοι τίτλοι	27	43	43
Δικαιώματα τρίτων	13	3	640
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		6.893	7.355
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		60.800	66.393

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 55 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Αποτελεσμάτων

		Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου		Τρίμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου	
		2017	2016	2017	2016
Σημείωση		€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους		1.091	1.088	369	367
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		190	158	65	57
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες		7	9	2	2
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	5	47	(3)	16	4
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	15	63	85	22	27
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	12,16	(10)	76	(11)	(1)
Λειτουργικά έσοδα		1.388	1.413	463	456
Λειτουργικά έξοδα	9	(668)	(682)	(223)	(224)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης		720	731	240	232
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	10	(544)	(559)	(178)	(186)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	11	(26)	(18)	(8)	(10)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	11	(3)	(47)	(2)	(1)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		4	(2)	3	(2)
Κέρδη προ φόρου		151	105	55	33
Φόρος εισοδήματος	12	(21)	(23)	5	(5)
Προσαρμογές φόρου	12	-	31	-	-
Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		130	113	60	28
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	13	(58)	93	(75)	64
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)		72	206	(15)	92
Καθαρά κέρδη που αναλογούν σε τρίτους	13	11	14	0	6
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν στους μετόχους		61	192	(15)	86
		€	€	€	€
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή					
-Βασικά κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	8	0,03	0,09	(0,01)	0,04
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
-Βασικά κέρδη ανά μετοχή	8	0,06	0,05	0,03	0,01

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 55 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

	Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου				Τρίμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου			
	2017		2016		2017		2016	
	€ εκατ.		€ εκατ.		€ εκατ.		€ εκατ.	
Καθαρά κέρδη/(ζημιές)	72		206		(15)		92	
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:								
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:								
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών								
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	25		(0)		8		5	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	(4)	21	(0)	(0)	(3)	5	0	5
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων								
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	97		50		(12)		18	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	(27)	70	(116)	(66)	(9)	(21)	(82)	(64)
Συναλλαγματικές διαφορές								
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	5		(10)		2		(3)	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	4	9	1	(9)	4	6	1	(2)
Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες								
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	14	14	(4)	(4)	(5)	(5)	(4)	(4)
	114		(79)		(15)		(65)	
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:								
- Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	0	0	(3)	(3)	0	0	-	-
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	114		(82)		(15)		(65)	
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί σε:								
Μετόχους								
-από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	245		108		43		31	
-από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(70)	175	2	110	(73)	(30)	(10)	21
Δικαιώματα τρίτων								
-από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0		0		0		(0)	
-από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	11	11	14	14	0	0	6	6
	186		124		(30)		27	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 55 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας								
	Μετοχικό κεφάλαιο- κοινές μετοχές	Υπέρ το άρτιο	Ειδικά αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Μετοχικό κεφάλαιο- προνομιούχες μετοχές	Προνομιούχοι τίτλοι	Δικαιώματα τρίτων	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	656	8.055	7.786	(11.027)	950	43	669	7.132
Καθαρά κέρδη	-	-	-	192	-	-	14	206
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(82)	-	-	-	0	(82)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για το εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016	-	-	(82)	192	-	-	14	124
Απόκτηση/μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες	-	-	-	0	-	-	4	4
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών	0	1	-	(2)	-	-	-	(1)
Διανεμηθέντα μερίσματα από θυγατρικές της Τράπεζας με δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	-	(24)	(24)
Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους:	-	-	-	-	-	-	-	-
- Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	0	-	-	-	1	1
	0	1	0	(2)	-	-	(19)	(20)
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2016	656	8.056	7.704	(10.837)	950	43	664	7.236
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	655	8.055	7.715	(10.703)	950	43	640	7.355
Καθαρά κέρδη	-	-	-	61	-	-	11	72
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	114	-	-	-	0	114
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για το εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017	-	-	114	61	-	-	11	186
Απόκτηση/μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες (σημ. 13)	-	-	-	-	-	-	(634)	(634)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 25)	0	(0)	-	0	-	-	-	0
Διανεμηθέντα μερίσματα από θυγατρικές της Τράπεζας με δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	-	(15)	(15)
Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους:	-	-	-	-	-	-	-	-
- Αξία παρεχόμενων υπηρεσιών από το προσωπικό	-	-	0	-	-	-	1	1
	0	(0)	0	0	-	-	(648)	(648)
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2017	655	8.055	7.829	(10.642)	950	43	3	6.893

Σημ. 25

Σημ. 25

Σημ. 26

Σημ. 27

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 55 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Ενοποιημένη Ενδιάμεση Κατάσταση Ταμειακών Ροών

		Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου	
		2017	2016
	Σημείωση	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		151	105
Προσαρμογές για:			
Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	10	544	559
Λοιπές ζημιές απομείωσης, προβλέψεις και έξοδα αναδιάρθρωσης	11	29	59
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	9	45	47
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	29	(96)	(109)
Λοιπές προσαρμογές	29	(2)	(52)
		671	609
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		(208)	(129)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		(41)	15
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		522	(189)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		(171)	393
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		40	23
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		82	171
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		(5.545)	(5.877)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		1.084	1.564
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		(9)	(111)
		(4.246)	(4.140)
Φόρος εισοδήματος που πληρώθηκε		(24)	(21)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		(3.599)	(3.552)
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες			
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		(59)	(40)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		23	27
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		3.482	2.800
Απόκτηση θυγατρικών, μετά από αποκτηθέντα ταμειακά διαθέσιμα	16	(0)	37
Απόκτηση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες και συμμετοχές σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου	17	(8)	(10)
Πώληση θυγατρικών, μετά από πωληθέντα ταμειακά διαθέσιμα	13	125	314
Πώληση/εκκαθάριση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		-	1
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		10	2
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		3.573	3.131
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους		(46)	(151)
Έξοδα που πληρώθηκαν για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου		-	(6)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών		0	(1)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(46)	(158)
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		6	(2)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(66)	(581)
Καθαρές ταμειακές ροές από μη συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		5	(439)
Καθαρές ταμειακές ροές από μη συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		(40)	288
Καθαρές ταμειακές ροές από μη συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(15)	(22)
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		(3)	(1)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(53)	(174)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου	29	1.697	2.205
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου	29	1.578	1.450

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 55 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Εργασίας Α.Ε. (η «Τράπεζα») και οι θυγατρικές της εταιρείες (ο «Όμιλος») δραστηριοποιούνται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, διαχείρισης περιουσίας και κεφαλαίων, treasury και κεφαλαιαγορών καθώς και στη παροχή άλλων υπηρεσιών. Η Τράπεζα έχει συσταθεί στην Ελλάδα και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα και στις περιοχές της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο τη 15 Νοεμβρίου 2017.

2. Βασικές λογιστικές αρχές

Οι συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις» και πρέπει να εξετάζονται σε συνάρτηση με τις δημοσιευμένες ενοποιημένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Τα συγκριτικά στοιχεία, όπου κρίθηκε αναγκαίο, έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση που υιοθέτησε ο Όμιλος κατά την τρέχουσα περίοδο. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στο πλησιέστερο εκατομμύριο.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας του Ομίλου

Οι ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Μακροοικονομικό περιβάλλον

Ο πραγματικός ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης της Ελλάδας για το 2017 αναμένεται σε 1,8%, σύμφωνα με το προσχέδιο προϋπολογισμού για το 2018 που υποβλήθηκε στη Βουλή στις αρχές Οκτωβρίου 2017 (φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017: 1,6%) από -0,03% για το 2016 σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ). Το ποσοστό ανεργίας τον Αύγουστο 2017 ήταν 20,6% (31 Δεκεμβρίου 2016: 23,5%) με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Στο δημοσιονομικό πεδίο, το πλεόνασμα του πρωτογενούς ισοζυγίου της Ελλάδας για το 2016 ανήλθε σε 3,9% του ΑΕΠ, υπερβαίνοντας τον αντίστοιχο στόχο 0,5% του ΑΕΠ του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ). Σύμφωνα με το προσχέδιο προϋπολογισμού για το 2018 το πρωτογενές πλεόνασμα για το 2017 και το 2018 αναμένεται σε 2,2% και 3,6% του ΑΕΠ αντίστοιχα.

Τον Ιούνιο 2017, η Ελλάδα μετά την υλοποίηση των προαπαιτούμενων δράσεων, συμπεριλαμβανομένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και δημοσιονομικών μέτρων συνολικού ύψους 2% του ΑΕΠ για την περίοδο μετά το τέλος του προγράμματος, ολοκλήρωσε επιτυχώς την δεύτερη αξιολόγηση του ΤΠΟΣ, η οποία άνοιξε το δρόμο για την αποδέσμευση της επόμενης δόσης του δανείου του ΤΠΟΣ προς την Ελλάδα, ποσού € 8,5 δις σε δύο υποδόσεις, για την κάλυψη των χρηματοδοτικών υποχρεώσεων της χώρας και την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Η πρώτη υποδότη € 7,7 δις εκταμιεύθηκε τον Ιούνιο 2017. Η δεύτερη υποδότη € 0,8 δις εκταμιεύθηκε στο τέλος Οκτωβρίου 2017, μετά την επίτευξη προόδου από τις Ελληνικές αρχές όσον αφορά στην αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα. Την 25 Ιουλίου 2017, η Ελληνική κυβέρνηση, στο πλαίσιο των προαναφερθεισών θετικών εξελίξεων, προχώρησε στην έκδοση ενός πενταετούς ομολόγου ποσού € 3 δις και απόδοσης 4,625% για πρώτη φορά από τον Ιούλιο 2014. Τα έσοδα από την έκδοση του ομολόγου θα χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω διαχείριση των δανειακών υποχρεώσεων του Ελληνικού Δημοσίου και για τη δημιουργία ενός αποθεματικού για το δημόσιο τομέα, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Eurogroup τη 15 Ιουνίου 2017.

Η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του προγράμματος έχει μειώσει τις αβεβαιότητες που επικρατούσαν κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών του έτους και ενίσχυσε τις προσδοκίες για αύξηση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας το δεύτερο εξάμηνο του 2017. Η τρίτη αξιολόγηση του ΤΠΟΣ ξεκίνησε στο τέλος Οκτωβρίου 2017 και η έγκαιρη ολοκλήρωσή της θα οδηγήσει στην εκταμίευση επιπλέον ποσού € 5 δις. Η εν λόγω εκταμίευση, σε συνάρτηση με τα κεφάλαια που αναμένεται να προκύψουν από την ολοκλήρωση των επόμενων αξιολογήσεων του ΤΠΟΣ καθώς και από ενδεχόμενες μελλοντικές εκδόσεις ομολόγων θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να αποπληρώσει τις υπάρχουσες ληξιπρόθεσμες οφειλές και να δημιουργήσει ένα ταμειακό απόθεμα για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών για χρονικό διάστημα περίπου 10 μηνών μετά το τέλος του ΤΠΟΣ (Αύγουστος 2018).

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Η αποφασιστική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του ΤΠΟΣ, η υλοποίηση των μέτρων για την περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους σύμφωνα με τις αποφάσεις του Eurogroup την 24 Μαΐου 2016, η κινητοποίηση της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η προσέλκυση διεθνών και εγχώριων κεφαλαίων και η υιοθέτηση ενός εξωστρεφούς οικονομικού αναπτυξιακού προτύπου θα διευκόλυναν την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας και την περαιτέρω σταθεροποίηση του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος, οι οποίες αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για την επιστροφή της χώρας σε πορεία ισχυρής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι κύριοι κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας σχετίζονται με (α) τις πιθανές καθυστερήσεις στην εφαρμογή των ήδη συμφωνηθεισών μεταρρυθμίσεων για να επιτευχθούν οι επόμενοι στόχοι και τα ορόσημα του ΤΠΟΣ, (β) την επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα και στην προσέλκυση άμεσων επενδύσεων των δημοσιονομικών και των σχετικών με την κοινωνική ασφάλιση μέτρων, τα οποία συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο των αξιολογήσεων του ΤΠΟΣ, (γ) το χρονοδιάγραμμα μέχρι την πλήρη άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και τη συνεπαγόμενη επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα, (δ) τον πιθανό αργό ρυθμό εισροής καταθέσεων και/ή τις πιθανές καθυστερήσεις στην αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ως αποτέλεσμα των προκλήσεων που σχετίζονται με τις μακροοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και (ε) τις γεωπολιτικές συνθήκες στην ευρύτερη περιοχή και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από μια επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας.

Κίνδυνος ρευστότητας

Με βάση τη συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους, οι αρχές έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν επαρκή ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα, εφόσον η Ελλάδα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ). Η επιτυχής ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του ΤΠΟΣ ενίσχυσε την αξιοπιστία της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές και βελτίωσε το εγχώριο οικονομικό κλίμα, τα οποία σε συνάρτηση με την επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, αναμένεται να επιταχύνουν με τη σειρά τους την εισροή καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα, την ταχύτερη χαλάρωση των μέτρων περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls) και την περαιτέρω πρόσβαση στις αγορές για ρευστότητα.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η εξάρτηση της Τράπεζας από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος μειώθηκε σε € 11,1 δις, εκ των οποίων € 9 δις αφορούν χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance – ELA), κυρίως λόγω της απομόχλευσης στοιχείων ενεργητικού, της εισροής καταθέσεων και της αύξησης των συναλλαγών *per os* (πωλήσεις χρεογράφων με συμφωνία επαναγοράς) σε καλυμμένες ομολογίες και έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου (31 Δεκεμβρίου 2016: € 13,9 δις, εκ των οποίων € 11,9 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον ELA). Στις 2 Νοεμβρίου 2017, υπήρξε περαιτέρω μείωση της χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 9,9 δις, εκ των οποίων € 7,9 δις από τον ELA, στην οποία συνέβαλε η έκδοση καλυμμένων ομολογιών € 500 εκατ., που καλύφθηκε από διεθνείς και εγχώριους επενδυτές (σημ. 20). Στο ίδιο πλαίσιο, η Τράπεζα επιπλέον μείωσε τη συμμετοχή της στο δεύτερο πυλώνα στήριξης του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (ομόλογα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου) από ονομαστική αξία € 2,5 δις την 31 Δεκεμβρίου 2016 σε ονομαστική αξία € 0,5 δις την 30 Σεπτεμβρίου 2017. Τα εν λόγω ομόλογα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου έληξαν την 30 Οκτωβρίου 2017 και έκτοτε η Τράπεζα δε συμμετέχει στο δεύτερο πυλώνα στήριξης (σημ. 4 και 23).

Κίνδυνος κεφαλαιακής επάρκειας

Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με το Ελληνικό μακροοικονομικό περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την άμεση και έμμεση έκθεσή του στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου (σημ. 5). Ένας βασικός τομέας που εστιάζει είναι η ενεργή διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, με σκοπό τη σημαντική μείωση του υπολοίπου τους, σύμφωνα με τους λειτουργικούς στόχους της Τράπεζας και αξιοποιώντας την εσωτερική υποδομή του Ομίλου, τις σημαντικές νομοθετικές αλλαγές και τις συνεργασίες με εξωτερικούς φορείς που έχουν γίνει ή αναμένεται να γίνουν. Την 5 Οκτωβρίου 2017, ο Όμιλος ανακοίνωσε ότι ήρθε σε συμφωνία για την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων καταναλωτικών δανείων χωρίς εξασφαλίσεις η οποία ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο 2017 (σημ. 14).

Ο Όμιλος συνεχίζει να εστιάζει στην ενίσχυση της κεφαλαιακής του θέσης με την περαιτέρω αύξηση των προ-προβλέψεων κερδών, διατηρώντας παράλληλα τις αποτελεσματικές πρακτικές του για τη διαχείριση κινδύνων και προβαίνοντας σε πρόσθετες πρωτοβουλίες σχετικές με την αναδιάρθρωση, το μετασχηματισμό ή τη βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν περαιτέρω κεφάλαια και/ή θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

ενεργητικού. Ο Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) του Ομίλου ανήλθε σε 17,3% την 30 Σεπτεμβρίου 2017 (σημ. 6) και τα καθαρά κέρδη εννεαμήνου που αναλογούν στους μετόχους ανήλθαν σε € 61 εκατ.

Στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης (SREP) για το 2018, η Τράπεζα έχει ενημερωθεί πως θα συμμετάσχει στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της ΕΚΤ (SREP stress test), η οποία αναμένεται να ξεκινήσει στις αρχές 2018 (σημ. 6).

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης του Ομίλου, την αναμενόμενη συνέχιση της πρόσβασης στο μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος στο προσεχές μέλλον, καθώς και τη βελτίωση που παρουσιάζουν οι μακροοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, θεωρεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

Οι λογιστικές αρχές και μέθοδοι υπολογισμού που εφαρμόστηκαν κατά την κατάρτιση των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπείς με εκείνες που εφαρμόστηκαν στις δημοσιευμένες ενοποιημένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, με εξαίρεση όσων αναφέρονται κατωτέρω.

Τροποποιήσεις προτύπων που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο

Οι παρακάτω τροποποιήσεις σε υπάρχοντα πρότυπα, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), ισχύουν από την 1 Ιανουαρίου 2017:

ΔΛΠ 7, Τροποποίηση – Γνωστοποιήσεις

Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές στις υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αλλαγών από ταμειακές ροές όσο και μη ταμειακές μεταβολές. Οι απαιτήσεις για γνωστοποιήσεις επιπροσθέτως ισχύουν για μεταβολές σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως περιουσιακά στοιχεία που αντισταθμίζουν υποχρεώσεις προερχόμενες από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, εάν οι ταμειακές ροές από αυτά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είχαν συμπεριληφθεί ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές αυτών θα συμπεριληφθούν στις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΛΠ 12, Τροποποίηση - Αναγνώριση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων για μη Πραγματοποιηθείσες Ζημιές

Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι (α) οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές χρεωστικών τίτλων που επιμετρούνται στην εύλογη αξία στις οικονομικές καταστάσεις και σε κόστος για σκοπούς φορολογικούς μπορούν να επιφέρουν εκπεστέες προσωρινές διαφορές, ανεξαρτήτως εάν η εταιρεία αναμένει να ανακτήσει τη λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου μέσω πώλησης ή χρήσης (β) οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη εξαιρούν τις εκπτώσεις φόρου προερχόμενες από τον αντιλογισμό των εκπεστέων προσωρινών διαφορών (γ) η εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών φορολογητέων κερδών μπορεί να περιλαμβάνει την ανάκτηση ενός στοιχείου ενεργητικού για ποσό μεγαλύτερο από την λογιστική του αξία, εάν υπάρχουν επαρκείς αποδείξεις ότι είναι πιθανό ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί από την εταιρεία και (δ) μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση εξετάζεται σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, όταν ο φορολογικός νόμος δεν περιορίζει τις πηγές των φορολογητέων κερδών από τις οποίες εκπίπτουν οι προσωρινές φορολογικές διαφορές που αντιλογίζονται. Όπου υφίστανται περιορισμοί, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε συνδυασμό μόνο με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της ίδιας κατηγορίας.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν είχε επίπτωση στις συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΔΠΧΑ 9, Χρηματοοικονομικά μέσα (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2018)

Τον Ιούλιο του 2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε στην τελική του μορφή το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση». Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει τις αναθεωρημένες απαιτήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού, την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και τη λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 εφαρμόζει μια νέα προσέγγιση για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση των στοιχείων αυτών βασίζεται στο επιχειρηματικό μοντέλο που χρησιμοποιεί η οικονομική οντότητα για τη διαχείρισή τους και τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού ταξινομούνται σε μια από τις εξής τρεις κατηγορίες: στο αποσβέσιμο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Το πρότυπο καταργεί τις υπάρχουσες κατηγορίες του ΔΠΛ 39, ήτοι τις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, τα δάνεια και απαιτήσεις, και τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού θα επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, εάν κατέχονται ως μέρος ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος είναι η διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού προκειμένου να εισπράττονται οι συμβατικές ταμειακές ροές τους και οι συμβατικές αυτές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (solely payments of principle and interest – SPPI). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού θα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εάν κατέχονται ως μέρος ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος είναι τόσο η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών όσο και η πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και οι συμβατικές αυτές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων. Σε κάθε άλλη περίπτωση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού θα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Μια οικονομική οντότητα δύναται κατά την αρχική αναγνώριση να προσδιορίσει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ως επιμετρώμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εάν αυτό εξαλείφει ή μειώνει σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία. Επιπροσθέτως, κατά την αρχική αναγνώριση, μια οικονομική οντότητα δύναται αμετακλήτως να επιλέξει να παρουσιάζει στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση τις μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία μιας επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο, ο οποίος δεν προορίζεται για εμπορική εκμετάλλευση. Η εν λόγω επιλογή πραγματοποιείται για κάθε συμμετοχικό τίτλο ξεχωριστά.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, δεν ισχύει ο διαχωρισμός ενός ενσωματωμένου παραγώγου από το κύριο συμβόλαιό του όταν το κύριο συμβόλαιο αποτελεί χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού το οποίο υπόκειται στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου. Αντ' αυτού, η αξιολόγηση σε ό, τι αφορά την ταξινόμηση του υβριδικού χρηματοοικονομικού μέσου θα γίνεται στο σύνολο αυτού.

Το ΔΠΧΑ 9 διατηρεί τις περισσότερες από τις υπάρχουσες απαιτήσεις αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Ωστόσο, για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, τα κέρδη ή ζημιές που αποδίδονται σε μεταβολές του πιστωτικού τους κίνδυνου, θα πρέπει να παρουσιάζονται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και να μην μεταφέρονται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα, εκτός και αν η εν λόγω παρουσίαση δημιουργεί ή μεγεθύνει μια λογιστική ανακολουθία. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, όλες οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, οι οποίες επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν ο χειρισμός αυτός δημιουργεί ή μεγεθύνει μια λογιστική ανακολουθία.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Το επιχειρηματικό μοντέλο αντανακλά τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού προκειμένου αυτά να δημιουργήσουν ταμειακές ροές. Δηλαδή, το επιχειρηματικό μοντέλο προσδιορίζει το εάν οι ταμειακές ροές θα προκύψουν είτε από την αποκλειστική είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών είτε από την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή και από τα δύο. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση ή η διαχείρισή τους γίνεται με βάση την εύλογη αξία, θα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Η προσέγγιση του Ομίλου είναι να διενεργήσει την αξιολόγηση σύμφωνα με το λειτουργικό του μοντέλο και τον τρόπο παροχής πληροφοριών στα βασικά μέλη της Διοίκησης. Κατά τη διενέργεια της εν λόγω αξιολόγησης, ο Όμιλος θα λάβει υπόψη του τις ακόλουθες πληροφορίες:

- τις δηλωμένες πολιτικές και στόχους κάθε χαρτοφυλακίου,
- τον τρόπο με τον οποίο η απόδοση κάθε χαρτοφυλακίου αξιολογείται και αναφέρεται,
- τους κινδύνους που επηρεάζουν την απόδοση του επιχειρηματικού μοντέλου και τον τρόπο διαχείρισης αυτών,
- τον τρόπο με τον οποίο οι διευθυντές αμείβονται, και

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

- την προηγούμενη εμπειρία σχετικά με την είσπραξη ταμειακών ροών για τα υπό αξιολόγηση χαρτοφυλάκια, προσδοκίες για τις μελλοντικές πωλήσεις, και τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται ο δηλωμένος στόχος του Ομίλου αναφορικά με τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού.

Αξιολόγηση SPPI (αξιολόγηση συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων)

Κατά την αξιολόγηση εάν οι συμβατικές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων, ο Όμιλος θα λάβει υπόψη εάν οι εν λόγω ροές είναι συνεπείς με μια βασική δανειακή σύμβαση, δηλαδή τα βασικά στοιχεία του επιτοκίου αφορούν στο αντάλλαγμα για την διαχρονική αξία του χρήματος, στον πιστωτικό κίνδυνο, άλλους βασικούς κινδύνους δανεισμού καθώς και σε ένα περιθώριο κέρδους. Επίσης, θα διενεργείται μια αξιολόγηση για το εάν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού περιλαμβάνει κάποιο συμβατικό όρο που θα μπορούσε να αλλάξει το ποσό ή τη χρονική στιγμή των συμβατικών ταμειακών ροών με τέτοιο τρόπο, που η ανωτέρω προϋπόθεση δεν θα ίσχυε. Στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικοί όροι επιφέρουν την έκθεση σε κινδύνους ή μεταβλητότητα που δεν σχετίζονται με μια βασική δανειακή σύμβαση, το σχετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θα επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Αρχική αξιολόγηση μεταβολών ταξινόμησης και επιμέτρησης

Το 2017, ο Όμιλος διενήργησε μια αρχική αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου στα χαρτοφυλάκια και προέβη σε λεπτομερή αξιολόγηση των συμβατικών όρων στο χαρτοφυλάκιο των χρεωστικών τίτλων, με σκοπό τον εντοπισμό πιθανών μεταβολών στην ταξινόμηση και επιμέτρηση αυτών. Η παραπάνω αξιολόγηση θα είναι συνεχής έως την ημερομηνία μετάβασης. Στην πλειονότητά του, το χαρτοφυλάκιο των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου πληροί το κριτήριο του «SPPI». Κατά συνέπεια, βάσει των υφιστάμενων επιχειρηματικών μοντέλων την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος αναμένει ότι σε γενικές γραμμές:

- δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πελάτες τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος θα εξακολουθούν να επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- επενδυτικοί τίτλοι διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη τους οι οποίοι σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, θα ταξινομηθούν ως επιμετρώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος, σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- ομόλογα που ταξινομούνται ως διαθέσιμα προς πώληση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, θα ταξινομηθούν είτε ως επιμετρώμενα στο αποσβέσιμο κόστος είτε στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισής τους,
- χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου οι οποίοι σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, θα ταξινομηθούν είτε ως επιμετρώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος, είτε στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισής τους,
- ομόλογα τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, θα συνεχίσουν να επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου και παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, θα ταξινομηθούν ως επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9, και
- μετοχές οι οποίες σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 ταξινομούνται ως διαθέσιμες προς πώληση, θα επιμετρηθούν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9.

Το ΔΠΧΑ 9 απαιτεί η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου να διενεργηθεί σύμφωνα με τα γεγονότα και τις συνθήκες που θα επικρατούν κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής. Επομένως, ο Όμιλος θα συνεχίσει να πραγματοποιεί την εν λόγω αξιολόγηση εντός του 2017 με σκοπό να καθορίσει την πραγματική επίπτωση λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες μεταβολές στην στρατηγική του επιχειρηματικού μοντέλου και τη σύνθεση του χαρτοφυλακίου του την 31 Δεκεμβρίου 2017.

Απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (expected credit losses – ECL) το οποίο αντικαθιστά το υφιστάμενο μοντέλο των πραγματοποιηθεισών ζημιών του ΔΛΠ 39. Οι νέες απαιτήσεις καταργούν το κριτήριο του ΔΛΠ 39, σύμφωνα με το οποίο οι ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο αναγνωρίζονταν μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιογόνου γεγονότος, και πρόκειται να εφαρμοστούν σε ευρύτερο πληθυσμό χρηματοοικονομικών μέσων συγκριτικά με το ΔΛΠ 39. Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα απαιτήσει την χρήση σύνθετων μοντέλων καθώς και σημαντικό αριθμό εκτιμήσεων και παραδοχών σχετικά με τις οικονομικές συνθήκες στο μέλλον και τη συμπεριφορά των δανειοληπτών.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Το νέο μοντέλο απομείωσης θα εφαρμοστεί για χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων συμπεριλαμβανομένων των δανείων, απαιτήσεων από μισθώσεις, ομολόγων, συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης και δανειακών δεσμεύσεων. Δεν θα αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης για επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους.

Το νέο πρότυπο χρησιμοποιεί μία προσέγγιση «τριών σταδίων» η οποία θα αντικατοπτρίζει μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση. Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, τόσο για χρεωστικούς τίτλους με χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς, όσο και για τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, θα αναγνωρίζεται μία πρόβλεψη για ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο ίση με τις αναμενόμενες ζημιές για 12 μήνες («12-month expected losses»). Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για 12 μήνες ορίζονται ως το τμήμα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών το οποίο απορρέει από γεγονότα αθέτησης τα οποία είναι πιθανά μέσα στο επόμενο δωδεκάμηνο από την ημερομηνία αναφοράς. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική τους αναγνώριση και για τα οποία δεν έχει παρατηρηθεί κάποιο ζημιολόγο γεγονός, θα αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τη ζωής τους («lifetime expected losses»). Για τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, η πρόβλεψη απομείωσης θα επιμετράται πάντοτε ως ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για το σύνολο της διάρκειας της ζωής τους. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12 μηνών θα θεωρούνται ότι βρίσκονται στο «στάδιο 1», εκείνα για τα οποία έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση θα εισέρχονται στο «στάδιο 2», ενώ τα απομειωμένα θα μεταβαίνουν στο «στάδιο 3».

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Το ποσό της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα αντιπροσωπεύει μία σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων μέση εκτίμηση που θα λαμβάνει υπόψη την αξία του χρήματος στο χρόνο. Ως πιστωτική ζημία ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από τον Όμιλο σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος προσδοκά ότι θα εισπράξει (cash shortfalls) προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού, ή με το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) σε ό,τι αφορά τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Το νέο μοντέλο απομείωσης αναμένεται να οδηγήσει στο σχηματισμό υψηλότερων προβλέψεων για τον Όμιλο σε σύγκριση με το ΔΛΠ 39.

Για τους σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος θα εκτιμήσει τις αναμενόμενες υστερήσεις των ταμειακών ροών (cash shortfalls) λαμβάνοντας υπόψη τις ταμειακές ροές από τις εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται ξεχωριστά. Η εκτίμηση των αναμενόμενων cash shortfalls για ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού με εξασφαλίσεις αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από την διαδικασία πλειστηριασμού μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν ο πλειστηριασμός είναι πιθανός.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές θα υπολογιστούν για τη μέγιστη συμβατική περίοδο στην οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο. Η μέγιστη συμβατική περίοδος ορίζεται με βάση τους ουσιώδεις όρους του χρηματοοικονομικού μέσου συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας απαίτησης πρόωρης αποπληρωμής ή ακύρωσης από πλευράς Ομίλου, καθώς και του δικαιώματος επέκτασης από την πλευρά του πελάτη. Ωστόσο, σε ό,τι αφορά τις ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις (δηλαδή εκείνες που περιλαμβάνουν ένα δανειακό σκέλος και ένα σκέλος μη εκταμιευμένης δανειακής δέσμευσης), η περίοδος κατά την οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο προσδιορίζεται σύμφωνα με τα μέτρα διαχείρισης που λαμβάνονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου συμπεριλαμβανομένου και του τερματισμού ή περιορισμού των πιστωτικών ανοιγμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος θα λαμβάνει υπόψη τη συνήθη διαδικασία λήψης μέτρων μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, προγενέστερες πρακτικές, μελλοντικές προθέσεις και αναμενόμενα μέτρα διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, την περίοδο κατά την οποία ήταν εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα καθώς και τη χρονική διάρκεια εμφάνισης σχετικών αθετήσεων για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα κατόπιν σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Η επιμέτρηση των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών για μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα και απομειωμένα δάνεια γίνεται σε ατομική βάση. Για ανοίγματα λιανικής τραπεζικής και κάποια ανοίγματα προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η επιμέτρηση των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών θα γίνεται σε συλλογική βάση. Η εν λόγω επιμέτρηση περιλαμβάνει συγκεκριμένα στοιχεία των δανειοληπτών όπως καθυστερήσεις πληρωμών, ιστορικά δεδομένα πιστωτικών ζημιών και πληροφόρηση σχετικά με μελλοντικά μακροοικονομικά στοιχεία.

Κατάταξη ανοιγμάτων σε στάδια

Ο Όμιλος διακρίνει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε εκείνα που επιμετρώνται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12 μηνών (στάδιο 1) και σε εκείνα για τα οποία αναγνωρίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για όλη τη διάρκεια της ζωής τους (στάδιο 2 και 3) σύμφωνα με το εάν έχει υπάρξει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση. Αξιολογώντας εάν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος σκοπεύει να κάνει χρήση ενός συνδυασμού ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων τα οποία περιλαμβάνουν:

- σχετικές μεταβολές της πιθανότητας αθέτησης για την εναπομείνουσα διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού στοιχείου (residual lifetime probability of default),
- όρια σε απόλυτες τιμές (absolute thresholds) της πιθανότητας αθέτησης για την εναπομείνουσα διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού στοιχείου, και
- ημέρες καθυστέρησης.

Η Διοίκηση μπορεί προσωρινά να αναπροσαρμόσει τα αποτελέσματα του μοντέλου απομείωσης είτε σε ατομική είτε σε συλλογική βάση για χρηματοδοτικά ανοίγματα με κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, με σκοπό να ληφθούν υπόψη ειδικές καταστάσεις οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται πλήρως στα μοντέλα απομείωσης.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που έχουν υποστεί σημαντική αύξηση στον πιστωτικό κίνδυνο από την αρχική αναγνώριση θα κατατάσσονται στο στάδιο 2. Όταν τα κριτήρια κατάταξης στο στάδιο 2 παύουν να ισχύουν, τότε τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού θα ανακατατάσσονται στο στάδιο 1. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού όταν θεωρούνται απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου θα κατατάσσονται στο στάδιο 3. Μεταγενέστερες μεταφορές από το στάδιο 3 στο στάδιο 2 θα λαμβάνουν χώρα όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού παύουν να θεωρούνται απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως τον συντελεστή μετατροπής των εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε πιστωτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate). Γενικά, ο Όμιλος αναμένει να αντλήσει αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Η πιθανότητα αθέτησης (PD) αντιπροσωπεύει την πιθανότητα ένας οφειλέτης να αθετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις είτε στο διάστημα των επόμενων δώδεκα μηνών είτε κατά την εναπομείνουσα διάρκεια της οφειλής του. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, ο Όμιλος θα κάνει χρήση αμερόληπτων point-in-time PDs και θα ενσωματώνει μελλοντική πληροφόρηση και μακροοικονομικά σενάρια.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) ορίζεται ως η εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης του οφειλέτη. Το EAD ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη λογιστική του αξία (gross carrying amount) σε περίπτωση αθέτησης πληρωμής. Για την εκτίμηση του EAD, ο Όμιλος θα χρησιμοποιήσει ιστορικές παρατηρήσεις και μακροπρόθεσμες προβλέψεις για να αποτυπώσει πληρωμές κεφαλαίου και τόκων καθώς και πιθανές εκταμιεύσεις δανειακών δεσμεύσεων.

Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) αντιπροσωπεύει την έκταση της ζημιάς που ο Όμιλος αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που ο Όμιλος προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανόμενων των ποσών από εξασφαλίσεις. Το LGD, το οποίο εκφράζεται συνήθως ως

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με την κατηγορία του αντισυμβαλλόμενου, την κατηγορία και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων.

Τα PD, LGD και EAD που χρησιμοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνα τα οποία χρησιμοποιούνται για εποπτικούς σκοπούς. Η εκτίμηση του PD σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 ακολουθεί την προσέγγιση point-in-time σε αντίθεση με την εκτίμηση του PD για εποπτικούς σκοπούς όπου ακολουθείται η προσέγγιση «through-the-cycle». Επιπροσθέτως, για εποπτικούς σκοπούς, το LGD και το EAD βασίζονται στην έκταση της ζημιάς σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης, ενώ σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, το LGD και το EAD αντανακλούν ένα αμερόληπτα καθορισμένο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό.

Ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε EAD ποσά. Θεωρείται ως μια παραδοχή που προκύπτει μέσω μοντέλων (modelled assumption) και αντιπροσωπεύει το ποσοστό των μη εκταμιευμένων ανοιγμάτων τα οποία αναμένεται να εκταμιευτούν πριν την εκδήλωση του γεγονότος αθέτησης. Το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Πληροφόρηση σχετικά με μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Ο Όμιλος θα ενσωματώσει πληροφόρηση σχετικά με μελλοντικά στοιχεία τόσο κατά την αξιολόγηση σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος, όσο και κατά την επιμέτρηση των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών. Ο Όμιλος θα αξιολογήσει ένα εύρος μελλοντικών οικονομικών σεναρίων με σκοπό την επίτευξη της εκτίμησης των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών η οποία θα αντικατοπτρίζει ένα ποσό που έχει καθοριστεί αμερόληπτα και έχει σταθμιστεί βάσει πιθανοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, ο Όμιλος σκοπεύει να κάνει χρήση τριών μακροοικονομικών σεναρίων κατ' ελάχιστον (δηλαδή το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο) λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές πιθανότητες πραγματοποίησης του καθενός εκ των σεναρίων. Το βασικό σενάριο θα αποτελεί και το πιο πιθανό σενάριο και θα εναρμονιστεί με την πληροφόρηση που χρησιμοποιεί ο Όμιλος για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού (budgeting).

Λογιστική αντιστάθμισης

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα αναθεωρημένο μοντέλο λογιστικής γενικής αντιστάθμισης, το οποίο συνδέει τη λογιστική της αντιστάθμισης με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων από τη Διοίκηση. Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, επιπλέον στρατηγικές αντιστάθμισης δύναται να πληρούν τα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης, νέες απαιτήσεις εφαρμόζονται σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης ενώ η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης θα είναι επιτρεπτή μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ένα ξεχωριστό έργο το οποίο εκπονείται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τη λογιστική της αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) βρίσκεται σε εξέλιξη. Μέχρι την ολοκλήρωση του εν λόγω έργου, ως λογιστική αρχή οι οντότητες μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμιση.

Ο Όμιλος προτίθεται να επιλέξει να συνεχίσει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39. Ωστόσο, ο Όμιλος θα παρέχει τις διευρυμένες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται από τις σχετικές τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις».

Πρόγραμμα εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9

Ο Όμιλος ξεκίνησε την εκπόνηση του Προγράμματος εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 το 2015 υπό την κοινή καθοδήγηση των Διευθύνσεων Διαχείρισης Κινδύνων και Οικονομικών Υπηρεσιών με σκοπό την αυστηρή και υψηλής ποιότητας εφαρμογή του σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου και τις αντίστοιχες οδηγίες από εποπτικούς φορείς.

Η διακυβέρνηση του Προγράμματος διενεργείται από μία κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Προγραμμάτων (Program Management Office - PMO), η οποία συντονίζει την εφαρμογή του μεταξύ των εμπλεκόμενων παραγόντων και είναι υπεύθυνη για την τρέχουσα διαχείριση των έργων, καθώς και από δυο επιτροπές διαχείρισης, την Συντονιστική Επιτροπή (Steering Committee) και την Τεχνική Επιτροπή (Technical Committee). Η Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από ανώτερα στελέχη από όλες τις κύριες μονάδες του Ομίλου, έχει εντολή να εποπτεύει την εφαρμογή του Προγράμματος σύμφωνα με το Πρότυπο, να παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμα και την ποιότητα των παραδοτέων, να αξιολογεί τα αποτελέσματα του Προγράμματος, να εγκρίνει τα παραδοτέα και τις αλλαγές στο πεδίο εφαρμογής του Προγράμματος όπου αυτές απαιτούνται και να ενημερώνει σε τακτική βάση το Εκτελεστικό Συμβούλιο (Executive Board), την Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee), την Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) και το Διοικητικό Συμβούλιο για την πρόοδο εφαρμογής του Προγράμματος. Η Τεχνική Επιτροπή αποτελείται από εμπειρογνώμονες οι οποίοι για λογαριασμό της Συντονιστικής Επιτροπής αξιολογούν σημαντικά τεχνικά θέματα και αναλύουν

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

προτεινόμενες αλλαγές σε λογιστικές πολιτικές και μεθοδολογικά θέματα διαχείρισης κίνδυνου, πριν την υποβολή και έγκρισή τους από τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας.

Λαμβάνοντας υπόψη την κλίμακα και την πολυπλοκότητα της εφαρμογής του πλάνου, το Πρόγραμμα έχει δομηθεί με ομάδες έργου (Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κίνδυνων, Μονάδα Πληροφοριακών Συστημάτων, Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου, Δανειακές Μονάδες, Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων Ομίλου, Οργάνωση, Γενική Διεύθυνση Global Markets & Treasury και Γενική Διεύθυνση Διεθνών Δραστηριοτήτων), οι οποίες είναι επιφορτισμένες με καθεμία από τις διαφορετικές πτυχές εφαρμογής του πρότυπου. Οι εν λόγω ομάδες υποστηρίζονται από δύο εταιρείες εξωτερικών συμβούλων.

Η εφαρμογή του Προγράμματος για τις θυγατρικές του Ομίλου στο εξωτερικό αποτελεί αντικείμενο τοπικής διαχείρισης με την σύσταση Ειδικών Μονάδων Διαχείρισης Προγραμμάτων και Συντονιστικών Επιτροπών. Η πορεία κάθε Προγράμματος παρακολουθείται από την κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Προγραμμάτων (Group PMO), η οποία παρέχει υποστήριξη και κατευθυντήριες οδηγίες έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συνέπεια στην εφαρμογή του εντός του Ομίλου.

Η υλοποίηση του Προγράμματος προχώρησε περαιτέρω το 2017 προς την επίτευξη κομβικής σημασίας οροσήμων σε όλους τους βασικούς άξονες εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, έως σήμερα ο Όμιλος είναι σε διαδικασία οριστικοποίησης των λογιστικών πολιτικών, βασικών διαδικασιών και ρόων καθώς και στην ανάπτυξη μεθοδολογιών σχετικά με τον υπολογισμό των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο. Ο Όμιλος διεξάγει εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία απευθύνονται προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη σχετικά με τις συνέπειες του ΔΠΧΑ 9 στις πρακτικές δανειοδότησης και στις συνήθεις επιχειρησιακές δραστηριότητες, με σκοπό τη διασφάλιση της επαρκούς κατανόησης των απαιτήσεων του προτύπου και της συνεπούς εφαρμογής τους στον Όμιλο.

Η φάση υλοποίησης της εφαρμογής λογισμικού (IT solution) και η πιλοτική της εφαρμογή έχει ολοκληρωθεί. Ο Όμιλος θα πραγματοποιήσει μια παράλληλη ροή δεδομένων βάσει του ΔΛΠ 39 και του ΔΠΧΑ 9 έχοντας ως στόχο την διασφάλιση της ομαλής μετάβασης στο νέο Πρότυπο κατά την ημερομηνία που αυτό θα τεθεί σε υποχρεωτική ισχύ. Οι δραστηριότητες που αφορούν στη δοκιμή, στην επικύρωση και στις βελτιώσεις του μοντέλου θα συνεχιστούν μέχρι το τέλος του 2017.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος συμμετέχει στην θεματική επισκόπηση του ΔΠΧΑ 9 (IFRS 9 Thematic Review) η οποία πραγματοποιείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχοντας ως σκοπό να αξιολογήσει την ετοιμότητά του και την επίπτωση των καινούριων λογιστικών αρχών επί των διαδικασιών, υποδομών και εποπτικών κεφαλαίων. Ο Όμιλος επίσης έχει εκπονήσει προκαταρκτική μελέτη για τις επιπτώσεις του ΔΠΧΑ 9 αναφορικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση και τις απαιτήσεις που αφορούν στην απομείωση στο πλαίσιο της αξιολόγησης που διενεργείται από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (EBA IFRS 9 Impact Assessment). Η μελέτη εκπονήθηκε με ημερομηνία αναφοράς την 31 Δεκεμβρίου 2016 χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα στοιχεία για την εν λόγω περίοδο, καθώς και ένα πλήθος παραδοχών σε επιλογές βασικών πολιτικών, όπως προαναφέρθηκε, οι οποίες τελούν υπό διαμόρφωση, και βρίσκονται στη φάση αξιολόγησης από την Διοίκηση.

Η σημαντικότερη επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 αναμένεται να προκύψει από τις νέες απαιτήσεις που αφορούν στην απομείωση. Ωστόσο, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει με αξιοπιστία την αναμενόμενη επίπτωση, διότι ο Όμιλος βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης μοντέλων και διαμόρφωσης των κριτηρίων που καθορίζουν τα στάδια μετάβασης του μοντέλου απομείωσης (impairment stage transfer criteria). Η επίπτωση επίσης εξαρτάται από την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των απαιτήσεων ταξινόμησης καθώς και από τα γεγονότα και τις συνθήκες που θα επικρατούν κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής. Η Διοίκηση αναμένει η εν λόγω πληροφορία να δημοσιοποιηθεί το αργότερο στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση του 2017.

Σχετικά με τον εποπτικό χειρισμό των λογιστικών προβλέψεων λόγω του ΔΠΧΑ 9, ο οποίος επηρεάζει τα εποπτικά κεφάλαια, ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις αναφορικά με την ενσωμάτωση στην κοινοτική νομοθεσία της σταδιακής αναγνώρισης των προβλέψεων («phase-in» approach), η οποία αναμένεται να μετριάσει την επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της υιοθέτησης του νέου προτύπου. Τον Οκτώβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφώνησαν στη σταδιακή αναγνώριση των επιπρόσθετων δανειακών προβλέψεων («phase-in» approach) εντός μιας πενταετίας στα εποπτικά κεφάλαια των Τραπεζών.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9

Οι νέες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 θα εφαρμοστούν αναδρομικά προσαρμόζοντας τον ισολογισμό του Ομίλου κατά την ημερομηνία μετάβασης την 1 Ιανουαρίου 2018. Ο Όμιλος προτίθεται να εφαρμόσει την εξαίρεση που επιτρέπει τη μη αναδιατύπωση των συγκριτικών ποσών των προγενέστερων παρουσιαζόμενων περιόδων. Κατά συνέπεια τα συγκριτικά ποσά του Ομίλου για το 2017 θα παρουσιαστούν σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.

Επιπλέον, οι παρακάτω αξιολογήσεις θα πρέπει να γίνουν με βάση τα γεγονότα και τις συνθήκες που θα επικρατούν κατά την ημερομηνία της αρχικής υιοθέτησης του Προτύπου:

- προσδιορισμός του επιχειρηματικού μοντέλου ως μέρος του οποίου διακρατείται το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού,
- καθορισμός και η ανάκληση προηγούμενων ταξινομήσεων συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων ως επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, και
- ο καθορισμός συγκεκριμένων επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους που η Τράπεζα δεν διακρατά για εμπορικούς σκοπούς ως επιμετρώμενων στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Για την κατάρτιση των συνοπτικών ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων, οι σημαντικές παραδοχές που υιοθετήθηκαν από τη Διοίκηση κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, καθώς και οι κύριες πηγές πληροφόρησης για τις εκτιμήσεις που διενεργήθηκαν, είναι συνεπείς με εκείνες που υιοθετήθηκαν στις δημοσιευμένες ενοποιημένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι οποίες θεωρούνται από τη Διοίκηση ως οι σημαντικότερες κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου.

Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές παραδοχές και εκτιμήσεις που διενεργήθηκαν περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5, 10, 12, 13, 24 και 28.

4. Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας

Η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, ως ακολούθως:

(α) Πρώτος πυλώνας στήριξης – προνομιούχες μετοχές

Η έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών, χωρίς δικαίωμα ψήφου ονομαστικής αξίας € 950 εκατ. καλύφθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας την 21 Μαΐου 2009. Στις 3 Νοεμβρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας, ενέκρινε την εξαγορά των προνομιούχων μετοχών με αντάλλαγμα (i) € 125.000 σε μετρητά, και (ii) ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης συνολικής ονομαστικής αξίας € 950.000.000 εκδόσεως της Τράπεζας (σημ. 26), και

(β) Δεύτερος πυλώνας στήριξης – ομόλογα που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. κατέχονταν πλήρως από την Τράπεζα (σημ. 23). Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 2.500 εκατ. έληξαν, ενώ η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση αντίστοιχων ομολόγων ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Η σημαντική μείωση στα ομόλογα που εκδόθηκαν και διακρατήθηκαν από την Τράπεζα κατά τη διάρκεια της προαναφερθείσας περιόδου, σε σύγκριση με το εννεάμηνο του 2016, οδήγησε στη μείωση και των σχετικών εξόδων που αναγνωρίστηκαν το εννεάμηνο 2017 κατά € 54 εκατ. Την 30 Οκτωβρίου 2017, τα υπολειπόμενα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έληξαν και έκτοτε η Τράπεζα δε συμμετέχει στον δεύτερο πυλώνα στήριξης.

Σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008, κατά τη χρονική περίοδο που η Τράπεζα συμμετέχει στο Πρόγραμμα μέσω των προνομιούχων μετοχών ή των ομολόγων εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου (πυλώνες (α) και (β) ανωτέρω), το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται να ορίσει εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του εκπροσώπου του Ελληνικού Δημοσίου παρατίθενται στην Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και στη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να προβούν σε αγορά ιδίων μετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

5. Πιστωτικός κίνδυνος από απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η λογιστική αξία των κυριότερων απαιτήσεων του Ομίλου από το Ελληνικό Δημόσιο είναι:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	1.352	1.289
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	2.135	1.970
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα με το Ελληνικό Δημόσιο	1.043	1.070
Χρηματοοικονομική εγγύηση που σχετίζεται με τον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου	195	194
Δάνεια με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου	128	140
Δάνεια προς ελληνικές τοπικές αρχές και δημόσιους οργανισμούς	64	75
Λοιπές απαιτήσεις	4	19
Σύνολο	4.921	4.757

Το εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (credit risk valuation adjustment) των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων με το Ελληνικό Δημόσιο μειώθηκε κατά €37 εκατ., με θετική επίδραση στα αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών του Ομίλου, ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των τιμών διαπραγμάτευσης των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου (credit default swaps) βραχυπρόθεσμης διάρκειας του Ελληνικού Δημοσίου.

Η επάρκεια της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων, τα οποία είτε είναι εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο είτε έχουν χορηγηθεί σε εταιρείες του δημοσίου τομέα, αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της πολιτικής απομείωσης στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου. Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα προκειμένου να προσαρμόσει κατάλληλα τις εκτιμήσεις και παραδοχές του με βάση την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση (σημ. 2).

Πληροφορίες σχετικά με την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου παρατίθενται στη σημ. 28.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

6. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Η κεφαλαιακή θέση του Ομίλου παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας	6.847	6.672
Συν: Εποπτικά δικαιώματα τρίτων	0	255
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(196)	(156)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	6.651	6.771
Συν: Προνομιούχοι Τίτλοι	21	26
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(21)	(26)
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier I)	6.651	6.771
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	-	4
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	32	119
Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια	6.683	6.894
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	38.396	38.511
Δείκτες:	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio) ⁽¹⁾	17,3	17,6
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (T 1 ratio) ⁽¹⁾	17,3	17,6
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Total Capital Adequacy Ratio) ⁽¹⁾	17,4	17,9

⁽¹⁾ Proforma δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας της 30 Σεπτεμβρίου 2017: Proforma με την ολοκλήρωση (α) της πώλησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) και (β) της εξαγοράς από την Τράπεζα των προνομιούχων μετοχών που κατέχονται από το Ελληνικό Δημόσιο και την έκδοση από την Τράπεζα ομολογιών μειωμένης εξασφάλισης ως κεφαλαιακά μέσα της κατηγορίας 2 (σημ. 26), οι CET 1 Capital ratio, T 1 ratio και Total Capital Adequacy Ratio θα ήταν 15,1%, 15,1% και 17,8%, αντίστοιχα.

Σημείωση: Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο CET1, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024 (fully loaded CET1) θα ήταν 14,2% (31 Δεκεμβρίου 2016: 13,8%), ενώ ο αντίστοιχος proforma δείκτης με την ολοκλήρωση της πώλησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία, οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) θα ήταν 14,6%. Ο fully loaded CET 1, δεν θα επηρεαστεί με την ολοκλήρωση της εξαγοράς των προνομιούχων μετοχών τις οποίες κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο και την έκδοση από την Τράπεζα ομολογιών μειωμένης εξασφάλισης ως κεφαλαιακά μέσα της κατηγορίας 2 (σημ. 26).

Ο Όμιλος επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του. Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου παρακολουθείται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία της Τράπεζας. Το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας, όπως ισχύει, ενσωματώθηκε στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), μαζί με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ (γνωστός ως CRR). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014. Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP), ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητές του σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα τριών ετών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί σε ετήσια βάση, τη Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - SREP), ώστε να καθορίσει τις εποπτικές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της, καθορίζοντας τις κεφαλαιακές απαιτήσεις SREP. Ο κύριος σκοπός της SREP είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν επαρκείς ρυθμίσεις, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμούς, κεφάλαια και ρευστότητα ώστε να εξασφαλίζουν την ορθή διαχείριση και κάλυψη των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή στους οποίους ενδέχεται να εκτεθούν. Στους παραπάνω κινδύνους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που προέκυψαν από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) και οι κίνδυνοι που μπορεί το πιστωτικό ίδρυμα να δημιουργήσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σύμφωνα με σχετική απόφαση βάσει της SREP για το 2016 η οποία

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

διενεργήθηκε από την ΕΚΤ, από 1 Ιανουαρίου 2017 η Τράπεζα πρέπει να διατηρεί σε ενοποιημένη βάση το Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 ratio) τουλάχιστον στο 8,75% και το Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (Total Capital Adequacy ratio) τουλάχιστον στο 12,25%.

Στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης (SREP) για το 2018, η Τράπεζα έχει ενημερωθεί ότι θα συμμετάσχει στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (SREP stress test) της ΕΚΤ, η οποία αναμένεται να ξεκινήσει στις αρχές του 2018. Το ακριβές χρονοδιάγραμμα για την άσκηση θα καθοριστεί σε εύλογο χρονικό διάστημα. Το SREP stress test για το 2018 θα βασιστεί στη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών - ΕΒΑ σχετικά με την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (EBA EU- wide stress test methodology), η οποία θα οριστικοποιηθεί το Νοέμβριο του 2017 σύμφωνα με ανακοίνωση της ΕΒΑ, και δυνητικά θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας, όπου κριθεί αναγκαίο από τις εποπτικές αρχές.

Ο Όμιλος εστιάζει στην ενίσχυση της κεφαλαιακής του θέσης με την περαιτέρω αύξηση των προ-προβλέψεων κερδών, διατηρώντας παράλληλα τις αποτελεσματικές πρακτικές του για τη διαχείριση κινδύνων την ενεργή διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων που υποστηρίζεται από την πλήρως λειτουργική εσωτερική «κακή τράπεζα» (bad bank), όπως επίσης προβαίνει σε πρόσθετες πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, το μετασχηματισμό ή τη βελτιστοποίηση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που θα δημιουργήσουν ή θα αποδεσμεύσουν περαιτέρω κεφάλαια και/ή θα μειώσουν τα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού.

Σχέδιο αναδιάρθρωσης

Την 29 Απριλίου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, το οποίο υποβλήθηκε μέσω του Υπουργείου Οικονομικών τη 16 Απριλίου 2014. Επιπροσθέτως, την 26 Νοεμβρίου 2015, η ΕΕ ενέκρινε το αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας στο πλαίσιο της διαδικασίας της ανακεφαλαιοποίησης του 2015. Το Ελληνικό Δημόσιο έχει δεσμευτεί ότι η Τράπεζα θα εφαρμόσει συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις και θα επιτύχει τους στόχους που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σχεδίου αναδιάρθρωσης.

Οι κύριες δεσμεύσεις του αναθεωρημένου σχεδίου αναδιάρθρωσης σχετίζονται με: (α) τη μείωση των συνολικών δαπανών και του ανώτατου αριθμού υπαλλήλων και καταστημάτων για τις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα, (β) τη μείωση του κόστους των καταθέσεων στην Ελλάδα, (γ) την πώληση χαρτοφυλακίου μετοχών, ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικών ομολόγων, (δ) τη μείωση του ποσοστού συμμετοχής σε συγκεκριμένες θυγατρικές χωρίς τραπεζικές δραστηριότητες, (ε) τη μείωση του δείκτη καθαρών χορηγήσεων προς καταθέσεις για τις τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα, (στ) τη μείωση του χαρτοφυλακίου στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου στο εξωτερικό (μη σχετιζόμενων με Έλληνες πελάτες), (ζ) περιορισμούς στην παροχή κεφαλαίων στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου στο εξωτερικό, στην αγορά τίτλων μη επενδυτικής διαβάθμισης, στις αμοιβές του προσωπικού, στην πληρωμή μερισμάτων, στην πιστωτική πολιτική που θα ακολουθηθεί και σε άλλες στρατηγικές αποφάσεις.

Έως την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος έχει ήδη υλοποιήσει/ τηρήσει τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στα σημεία 'α' έως 'δ' και 'ζ'. Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο αριθμός των υπαλλήλων για τις δραστηριότητες στην Ελλάδα μειώθηκε σε 9.675, κάτω από το στόχο των 9.800 υπαλλήλων έως την 31 Δεκεμβρίου 2017 που έχει τεθεί από το σχέδιο αναδιάρθρωσης. Αναφορικά με τη δέσμευση στο σημείο 'δ': την 4 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε την επιτυχή πώληση του ποσοστού συμμετοχής 20% που διακρατούσε στη Grivalia Properties A.E.E.A.Π. (σημ. 13). Σχετικά με τις υπόλοιπες δεσμεύσεις, οι οποίες θα πρέπει να έχουν υλοποιηθεί μέσα στο 2018, ήτοι σημεία 'ε' και 'στ', ο Όμιλος προβαίνει σε όλες τις ενέργειες και πρωτοβουλίες που απαιτούνται για την εκπλήρωσή τους μέσα στις προκαθορισμένες προθεσμίες, όπως αποτυπώνονται στο τριετές Επιχειρηματικό Σχέδιο το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Ιανουάριο 2017. Σε αυτήν την κατεύθυνση, τη 15 Σεπτεμβρίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με την Banca Transilvania σχετικά με την ενδεχόμενη πώληση των θυγατρικών της στη Ρουμανία Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A. Σύμφωνα με μεταγενέστερη ανακοίνωση της Τράπεζας στις 10 Νοεμβρίου 2017, η υπογραφή συμφωνίας αναμένεται έως το τέλος Νοεμβρίου 2017 (σημ. 13).

Περαιτέρω πληροφόρηση για τις κύριες δεσμεύσεις προς υλοποίηση και την πιθανή επίδραση στην επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου, παρατίθεται στη σημείωση 6 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Τραπεζικός Επίτροπος

Το Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών (ΜΟΧΠ) του Δεύτερου Προγράμματος Προσαρμογής για την Ελλάδα, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προβλέπει το διορισμό επιτρόπου (Monitoring Trustee) σε όλες τις τράπεζες που βρίσκονται σε καθεστώς Κρατικής Ενίσχυσης.

Την 22 Φεβρουαρίου 2013, η Grant Thornton ορίστηκε ως ο Monitoring Trustee της Τράπεζας. Οι όροι της εν λόγω ανάθεσης τροποποιήθηκαν και επεκτάθηκαν την 29 Μαΐου 2014. Ο Monitoring Trustee παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και τις πρακτικές λειτουργίας, καθώς και την εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης και αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

7. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Η Διοίκηση έχει καθορίσει τους επιχειρηματικούς τομείς με βάση τις εσωτερικές αναφορές που επισκοπούνται από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Committee). Οι ανωτέρω αναφορές χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα, προκειμένου να ληφθούν οι στρατηγικές αποφάσεις. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού εξετάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τόσο με βάση τους επιχειρηματικούς τομείς όσο και με γεωγραφικά κριτήρια. Γεωγραφικά, η Διοίκηση εξετάζει την απόδοση των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Διεθνείς Δραστηριότητες). Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα διαχωρίζονται περαιτέρω σε λιανική τραπεζική, τραπεζική επιχειρήσεων, διαχείριση περιουσίας, επενδυτική τραπεζική και προϊόντα κεφαλαιαγοράς. Οι Διεθνείς Δραστηριότητες παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε επίπεδο χώρας. Ο Όμιλος ενοποιεί τους επιχειρηματικούς τομείς με κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι αναμένεται να έχουν παρόμοια οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

- Λιανική Τραπεζική: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως πελατών, ταμειευτήριου, καταθέσεις και καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, χορηγήσεις μικρών επιχειρήσεων και στεγαστικά δάνεια.
- Τραπεζική Επιχειρήσεων: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως, καταθέσεις, ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις, προϊόντα συναλλάγματος και παράγωγα προϊόντα για εταιρείες, υπηρεσίες θεματοφυλακής, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, διαχείριση διαθεσίμων, διαχείριση ρευστότητας και χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.
- Διαχείριση Περιουσίας (Wealth Management): περιλαμβάνει υπηρεσίες Private Banking σε μεσαίου και υψηλού εισοδήματος ιδιώτες, ασφαλιστικές υπηρεσίες έως τις αρχές Αυγούστου 2016 (σημ. 13), προϊόντα αμοιβαίων κεφαλαίων και καταθετικά-επενδυτικά, καθώς επίσης και χρηματοοικονομική διαχείριση περιουσιακών στοιχείων θεσμικών πελατών.
- Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς: περιλαμβάνει υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε εταιρείες, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών, διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοδότησεων επιχειρήσεων και θεσμικών επενδυτών όπως επίσης και ειδικών χρηματοοικονομικών συμβουλών και διαμεσολαβήσεων τόσο σε ιδιώτες όσο και σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.
- Διεθνείς Δραστηριότητες: περιλαμβάνει τις δραστηριότητες σε Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία, Κύπρο, Ουκρανία (μέχρι την πώλησή τους το Δεκέμβριο 2016) και Λουξεμβούργο.

Οι λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου περιλαμβάνουν κυρίως επενδυτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και των επενδύσεων σε ακίνητα (οι δραστηριότητες της Grivalia περιλαμβάνονται έως την 30 Ιουνίου 2017, σημ. 13).

Οι αναφορές προς τη Διοίκηση του Ομίλου βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.). Οι λογιστικές αρχές των επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στις βασικές λογιστικές αρχές.

Τα έσοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων κατανέμονται με βάση αμοιβαίως συμφωνημένους όρους που προσεγγίζουν τις τιμές της αγοράς.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιχειρηματικοί τομείς

Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017						
Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	404	261	6	163	250	1.091
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	35	59	20	10	65	190
Λοιπά καθαρά έσοδα	0	8	0	59	15	107
Έσοδα από τρίτους	439	328	26	232	330	1.388
Έσοδα μεταξύ τομέων	5	16	1	(20)	(0)	-
Συνολικά έσοδα	444	344	27	212	333	1.388
Λειτουργικά έξοδα	(366)	(83)	(16)	(54)	(9)	(668)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	(366)	(108)	0	-	(70)	(544)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 11)	(2)	(6)	(0)	-	(6)	(26)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	(0)	5	-	0	4
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	(290)	147	16	158	18	154
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 11)	(7)	(2)	(0)	(1)	(0)	(3)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(297)	145	16	157	25	151
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	-	-	(69)	(50)
Δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	(1)	(16)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(297)	145	16	157	35	85

30 Σεπτεμβρίου 2017						
Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽²⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	22.912	12.592	224	10.906	12.867	60.800
Υποχρεώσεις ανά τομέα	26.958	6.363	1.512	6.420	11.276	53.907

Ο τομέας των Διεθνών Δραστηριοτήτων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017					
Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	7	118	43	64	250
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	(1)	30	12	18	65
Λοιπά καθαρά έσοδα	4	2	1	8	15
Έσοδα από τρίτους	10	150	56	90	330
Έσοδα μεταξύ τομέων	(0)	(0)	(0)	0	(2)
Συνολικά έσοδα	10	150	56	90	328
Λειτουργικά έξοδα	(7)	(64)	(34)	(23)	(140)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις	(5)	(45)	(9)	(11)	(70)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(4)	(5)	(0)	(0)	(12)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	-	(1)	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(6)	36	12	56	105
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(69)	-	-	-	(69)
Δικαιώματα τρίτων	(1)	(0)	(0)	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(76)	36	12	56	35

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

		30 Σεπτεμβρίου 2017					
		Ρουμανία	Βουλγαρία	Σερβία	Κύπρος	Λουξεμβούργο	Διεθνείς
		€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	Δραστηριότητες
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽³⁾		2.448	3.515	1.322	4.510	1.428	12.867
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽³⁾		2.426	3.011	930	4.042	1.222	11.276

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα στοιχεία ενεργητικού των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση ανέρχονταν σε € 1.885 εκατ. (σημ. 13).

		Εννέαμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016						
		Λιανική Τραπεζική	Τραπεζική Επιχειρήσεων	Διαχείριση Περιουσίας	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς	Διεθνείς Δραστηριότητες	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής	Σύνολο
		€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους		459	275	7	146	243	(42)	1.088
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		39	51	20	(15)	58	5	158
Λοιπά καθαρά έσοδα		39	(0)	0	(5)	33	100	167
Έσοδα από τρίτους		537	326	27	126	334	63	1.413
Έσοδα μεταξύ τομέων		25	16	(21)	(19)	(1)	(0)	-
Συνολικά έσοδα		562	342	6	107	333	63	1.413
Λειτουργικά έξοδα		(361)	(90)	(21)	(61)	(137)	(12)	(682)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις		(317)	(154)	(1)	-	(87)	-	(559)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 11)		-	(5)	(2)	-	(3)	(8)	(18)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες		(0)	0	(2)	-	(0)	(0)	(2)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης		(116)	93	(20)	46	106	43	152
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 11)		(52)	(6)	(2)	(1)	(9)	23	(47)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου		(168)	87	(22)	45	97	66	105
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου		-	-	31	-	(3)	81	109
Δικαιώματα τρίτων		-	-	-	-	(1)	(18)	(19)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους		(168)	87	9	45	93	129	195

		31 Δεκεμβρίου 2016						
		Λιανική Τραπεζική	Τραπεζική Επιχειρήσεων	Διαχείριση Περιουσίας	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς	Διεθνείς Δραστηριότητες	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽²⁾	Σύνολο
		€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα		21.755	11.591	227	13.351	13.201	6.268	66.393
Υποχρεώσεις ανά τομέα		18.662	2.642	1.519	24.640	11.540	35	59.038

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Εννιάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016						
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	12	117	43	55	16	243
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	(2)	26	10	18	6	58
Λοιπά καθαρά έσοδα	20	12	1	0	(0)	33
Έσοδα από τρίτους	30	155	54	73	22	334
Έσοδα μεταξύ τομέων	0	0	(0)	0	(1)	(1)
Συνολικά έσοδα	30	155	54	73	21	333
Λειτουργικά έξοδα	(9)	(62)	(33)	(21)	(12)	(137)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κίνδυνους από δάνεια και απαιτήσεις	(19)	(45)	(13)	(10)	(0)	(87)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(0)	(3)	(0)	-	-	(3)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	2	45	8	42	9	106
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(1)	(8)	(0)	-	(0)	(9)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου ⁽¹⁾	1	37	8	42	9	97
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(3)	-	-	-	-	(3)
Δικαιώματα τρίτων	(1)	(0)	(0)	-	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(3)	37	8	42	9	93

31 Δεκεμβρίου 2016						
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽³⁾	2.901	3.366	1.306	4.461	1.458	13.201
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽³⁾	2.724	2.900	928	4.048	1.230	11.540

⁽¹⁾ Περιλαμβάνεται αναλογία κερδών/(ζημιών) από συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες.

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται απαλοιφές μεταξύ του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων και των λοιπών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου.

⁽³⁾ Τα διεταιρικά υπόλοιπα μεταξύ των χωρών έχουν εξαιρεθεί από το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

8. Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών, με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της περιόδου, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Τα προσαρμοσμένα (diluted) κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται προσαρμόζοντας το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία με την παραδοχή ότι όλοι οι δυνητικά μετατρέψιμοι τίτλοι σε κοινές μετοχές, μετατρέπονται σε μετοχές. Ο Όμιλος έχει εκδώσει μετατρέψιμους, υπό ορισμένες συνθήκες και περιορισμούς, προνομιούχους τίτλους (Σειρά Δ, σημ. 27). Οι κοινές μετοχές που θα προέρχονταν από την μετατροπή των δυνητικά μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές προαναφερθέντων προνομιούχων τίτλων δεν μπορούν να εκδοθούν βάσει των συνθηκών και περιορισμών που είναι σε ισχύ (σημ. 6). Συνεπώς, η Σειρά Δ των προνομιούχων τίτλων δεν λήφθηκε υπόψη στον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

		Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου		Τρίμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου	
		2017	2016	2017	2016
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) περιόδου που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών	€ εκατ.	61	192	(15)	86
Καθαρά κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών	€ εκατ.	130	113	60	28
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα βασικά κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	Αριθμός μετοχών	2.184.080.462	2.185.429.434	2.184.674.951	2.185.508.175
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή					
-Βασικά κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή	€	0,03	0,09	(0,01)	0,04
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
-Βασικά κέρδη ανά μετοχή	€	0,06	0,05	0,03	0,01

Οι βασικές ζημιές ανά μετοχή από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017 ανήλθαν σε € 0,03 (30 Σεπτεμβρίου 2016: € 0,04 κέρδη).

9. Λειτουργικά έξοδα

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(381)	(376)
Διοικητικά έξοδα	(150)	(160)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	(50)	(55)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων	(28)	(30)
Αποσβέσεις άυλων παγίων στοιχείων	(17)	(17)
Ενοίκια λειτουργικών μισθώσεων	(42)	(44)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(668)	(682)

Ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων του Ομίλου κατά τη διάρκεια της περιόδου ανήλθε σε 13.772 (για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016: 14.245). Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο αριθμός των καταστημάτων και των επιχειρηματικών/ private banking κέντρων του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανήλθε σε 706.

Επιπλέον, ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση κατά τη διάρκεια της περιόδου ανήλθε σε 2.090 (περίοδος που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016: 2.795 εργαζόμενοι των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση, των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία και του υπο-ομίλου Grivalia). Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο αριθμός των καταστημάτων και των επιχειρηματικών κέντρων των εν λόγω θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία ανήλθε σε 155 (σημ. 13).

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**
10. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Η κίνηση της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους ανά κατηγορία δανείων αναλύεται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017				
	Επιχειρηματικά € εκατ.	Στεγαστικά € εκατ.	Καταναλωτικά € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.509	2.272	2.732	2.085	11.598
Προβλέψεις περιόδου	127	204	137	76	544
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	3	-	5	1	9
Διαγραφές δανείων και απαιτήσεων	(468)	(51)	(30)	(8)	(557)
Μεταβολή στην παρούσα αξία των ζημιών απομείωσης	(73)	(50)	(28)	(63)	(214)
Προβλέψεις απομείωσης για μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(32)	(46)	(16)	(49)	(143)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις ⁽¹⁾	(38)	(35)	(21)	7	(87)
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου	4.028	2.294	2.779	2.049	11.150

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει € 70 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης (€ 31 εκατ. στεγαστικά δάνεια και € 39 εκατ. δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις) σχετικά με την πώληση δανείων προ προβλέψεων απομείωσης ύψους € 150 εκατ. από τη Bancroft S.A., η οποία έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση (σημ. 13), στη θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας ERB New Europe Funding II B.V.

11. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης επενδυτικών ακινήτων και ακινήτων ανακτηθέντων από πλειστηριασμούς	(17)	(13)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις ⁽¹⁾	(9)	(5)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(26)	(18)
Πρόβλεψη για το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου (σημ. 24)	-	(33)
Λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης	(3)	(14)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(3)	(47)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(29)	(65)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει ζημιές απομείωσης ομολόγων, μετοχών, λοιπών στοιχείων ενεργητικού και προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις και για λοιπούς λειτουργικούς κινδύνους.

Την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης € 14 εκατ., εκ των οποίων € 8 εκατ. σχετιζόνταν με την απόκτηση του Καταστήματος της Alpha Bank στη Βουλγαρία από την Eurobank Bulgaria A.D. (σημ. 16).

12. Φόρος εισοδήματος και προσαρμογές φόρου

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Τρέχων φόρος	(26)	(35)
Αναβαλλόμενος φόρος	5	12
Φόρος εισοδήματος	(21)	(23)
Προσαρμογές φόρου	-	31
Σύνολο φόρου εισοδήματος (έξοδο)/έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(21)	8

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα είναι 29%. Επιπρόσθετα, τα μερίσματα που διανέμονται υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 15%, εκτός των ενδοομιλικών μερισμάτων τα οποία υπό προϋποθέσεις απαλλάσσονται του φόρου, σύμφωνα με τους Νόμους 4387/2016 και 4389/2016, οι οποίοι αύξησαν τον αντίστοιχο φορολογικό συντελεστή από 10% σε 15%, για διανομές μερισμάτων που πραγματοποιούνται από την 1 Ιανουαρίου 2017 και στο εξής. Το Μάιο 2017, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Νόμου 4472/2017, ο οποίος τροποποίησε το Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών στην Ελλάδα, εκτός από τον φορολογικό συντελεστή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα μειωθεί από 29% σε 26% για τις φορολογικές χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2019 και έπειτα, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζονται στο πλαίσιο του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ) της Ελλάδας.

Την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, σε συνέχεια ευνοϊκής δικαστικής απόφασης, ο Όμιλος αναγνώρισε έσοδο φόρου € 30,5 εκατ. για απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, σχετικές με την έκτακτη φορολόγηση αφορολόγητων αποθεματικών της Τράπεζας, η οποία είχε επιβληθεί με το Νόμο 3513/2006.

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Από τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2011 και έπειτα, σύμφωνα με το Νόμο 4174/2013 (άρθρο 65Α), όπως ισχύει (και όπως όριζε το άρθρο 82 του Νόμου 2238/1994), οι Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχονται υποχρεωτικά, υποχρεούνται έως και τις χρήσεις με έναρξη πριν την 1 Ιανουαρίου του 2016 να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, το «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» είναι προαιρετικό, ωστόσο οι ελληνικές εταιρείες του Ομίλου κατά κανόνα θα συνεχίσουν να το λαμβάνουν.

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές έως και τη χρήση 2010. Επιπλέον, η Τράπεζα έχει λάβει φορολογικό πιστοποιητικό από τους ορκωτούς ελεγκτές χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις χρήσεις 2011-2016. Επιπροσθέτως, το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Νέα Proton, οι οποίες συγχωνεύθηκαν με την Τράπεζα το 2013, έλαβαν από ορκωτούς ελεγκτές φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς διατύπωση επιφύλαξης με θέμα έμφασης για τις ανέλεγκτες από τις φορολογικές αρχές χρήσεις/περιόδους 18/1-30/6/2013 και 9/10/2011-31/12/2012 αντίστοιχα, σχετικά με ενδεχόμενες φορολογικές υποχρεώσεις που προέκυψαν κατά το μετασχηματισμό τους σε νέα πιστωτικά ιδρύματα (carve out). Η Τράπεζα έχει σχηματίσει επαρκείς προβλέψεις και για τις δύο ανωτέρω περιπτώσεις.

Οι θυγατρικές του Ομίλου, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (σημ. 16 και 17) δεν έχουν ελεγχθεί από 2 έως 9 έτη από τις φορολογικές αρχές. Όσες εταιρείες υπόκεινται σε τακτικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές και έχουν λάβει φορολογικό πιστοποιητικό, το εν λόγω πιστοποιητικό είναι χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις χρήσεις 2011-2016.

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (ως γενική αρχή, 5 χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί).

Οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό έχουν ως εξής: (α) Bancpost S.A. (Ρουμανία), 2011-2016, (β) Eurobank Cyprus Ltd, 2012-2016, (γ) Eurobank Bulgaria A.D., 2013-2016, (δ) Eurobank A.D. Beograd (Σερβία), 2011-2016 και (ε) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., 2012-2016. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου (σημ. 16 και 17), οι οποίες εδρεύουν σε χώρες του εξωτερικού, όπου προβλέπεται από τη νομοθεσία τακτικός φορολογικός έλεγχος, έχουν από 1 έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή και τις προϋποθέσεις της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει σε κάθε χώρα.

Οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος υπολογίζονται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.942
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	5
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων (AFS)	(24)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(9)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽¹⁾	(11)
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου	4.903

⁽¹⁾ Η κίνηση ποσού € 11 εκατ. από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες αφορά τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία, οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση και την πώληση του υπο-ομίλου Grivalia. (σημ. 13).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	1.214	1.251
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	3.191	3.121
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	33	54
Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων	25	8
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	313	341
Κόστος συναλλαγών καθαρής θέσης	33	38
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	16	25
Μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται απευθείας στο αποθεματικό αναπροσαρμογής AFS επενδυτικών τίτλων	(23)	(1)
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	(9)	(6)
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	13	13
Λοιπά	97	98
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	4.903	4.942

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναλύεται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.905	4.945
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 24)	(2)	(3)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	4.903	4.942

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	53	63
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	4	(64)
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	(38)	(38)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	(14)	51
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος (έξοδο)/ έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	5	12

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος αναγνώρισε καθαρές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € 4,9 δις που αναλύονται παρακάτω:

- (α) € 1.214 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από την χρήση 2012 και εφεξής),
- (β) € 3.191 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος και σε λογιστικές διαγραφές χρέους σύμφωνα με την τροποποίηση του Νόμου 4172/2013 από το Νόμο 4465/2017 που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο 2017,
- (γ) € 25 εκατ. αφορούν στο αναπόσβεστο υπόλοιπο οριστικών φορολογικών ζημιών από διαγραφές μη εξυπηρετούμενων δανείων και πωλήσεις δανείων, που υπόκεινται σε απόσβεση (δηλαδή 1/20 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από το 2016 και εφεξής), σύμφωνα με την τροποποίηση του Νόμου 4172/2013 από το Νόμο 4465/2017 που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο 2017,
- (δ) € 33 εκατ. αφορούν σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές. Η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές λήγει κατά το μεγαλύτερο μέρος αυτών το 2020,
- (ε) € 33 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές σχετικά με τα (αναπόσβεστα για φορολογικούς σκοπούς) έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, υποκείμενων σε δεκαετή απόσβεση, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, κατά το έτος που πραγματοποιήθηκαν και
- (στ) € 407 εκατ. αφορούν σε λοιπές εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές (ζημιές αποτίμησης, προβλέψεις για συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό κλπ), η πλειονότητα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της Διοίκησης, την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές, καθώς και οι φορολογικές ζημιές από το πρόγραμμα PSI+ και από το πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος, τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, τα πραγματικά φορολογικά αποτελέσματα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 και τα εκτιμώμενα φορολογικά αποτελέσματα για τη χρήση που θα λήξει την 31 Δεκεμβρίου 2017, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά φορολογικά αποτελέσματα για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017. Επιπλέον, η αξιολόγηση του Ομίλου σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών (δηλαδή κέρδη/ ζημιές από πώληση επενδύσεων ή λοιπών περιουσιακών στοιχείων κλπ) ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) των εταιρειών του Ομίλου σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος έχει πραγματοποιήσει αξιολόγηση της ανακτησιμότητας αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, βάσει του τριετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Ιανουάριο 2017 και παρέχει την προοπτική της κερδοφορίας και της κεφαλαιακής θέσης του Ομίλου, για την περίοδο έως το τέλος του 2019. Το συγκεκριμένο Επιχειρηματικό Σχέδιο έχει επίσης κατατεθεί στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM).

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Για τα έτη από το 2019 και έπειτα, η αξιολόγηση των προβλέψεων για τα λειτουργικά αποτελέσματα στηρίχθηκε στις προβλέψεις της Διοίκησης, η οποία έλαβε υπόψη τις δυνατότητες ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, του τραπεζικού κλάδου και του ίδιου του Ομίλου.

Το ποσό των ανωτέρω προβλέψεων που συμπεριλήφθηκαν στο Επιχειρηματικό Σχέδιο του Ομίλου βασίζεται κυρίως σε υποθέσεις και εκτιμήσεις σχετικά με (α) την περαιτέρω μείωση του κόστους χρηματοδότησης λόγω της μείωσης της χρηματοδότησης από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) και τη σταδιακή κατάργηση των Εγγυήσεων Ελληνικού Δημοσίου (GGGs), το σταδιακό επαναπατρισμό των καταθέσεων των πελατών που αντικαθιστά τις ακριβότερες πηγές χρηματοδότησης, και την περαιτέρω μείωση των αντίστοιχων επιτοκίων, (β) τις μειωμένες ζημιές απομείωσης των δανείων, ως αποτέλεσμα των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, που αναμένεται να βελτιωθούν σταδιακά και τις στρατηγικές πρωτοβουλίες σε συνδυασμό με την στρατηγική για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα που ο Όμιλος έχει δεσμευτεί στον SSM αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση των προβληματικών δανείων του, (γ) την αποτελεσματικότητα των συνεχών μέτρων περιορισμού του κόστους και (δ) τη σταδιακή αποκατάσταση των παραδοσιακών εσόδων από προμήθειες, όπως η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και οι προμήθειες δικτύου καθώς και οι προμήθειες που σχετίζονται με προϊόντα κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής.

Η εφαρμογή του ανωτέρω Επιχειρηματικού Σχεδίου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και στις χώρες τις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος (σημ. 2).

Νομικό πλαίσιο δημιουργίας οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων έναντι του Ελληνικού Δημοσίου και φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια

Σύμφωνα με το άρθρο 27Α του Νόμου 4172/2013, το οποίο αφορά τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών χρηματοδοτικής μίσθωσης και πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που έχουν αναγνωριστεί (α) επί των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και (β) επί των συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών εν γένει ζημιών λόγω πιστωτικού κινδύνου (προβλέψεις και ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου), οι οποίες είχαν αναγνωριστεί κατά την 30 Ιουνίου 2015 μπορούν να μετατραπούν σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, αν το λογιστικό, μετά από φόρους αποτέλεσμα της Τράπεζας για τη χρήση είναι ζημιά. Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, το αποτέλεσμα μετά από φόρο της Τράπεζας ανήλθε σε κέρδος € 30 εκατ., ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις οι οποίες πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχονταν σε € 3.976 εκατ.

Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Νόμου 4465/2017 (που ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο το Μάρτιο 2017), ο οποίος τροποποίησε το Νόμο 4172/2013, με ισχύ από το 2016 και εφεξής, αναθεωρήθηκε το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που πληρούν τα κριτήρια μετατροπής σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (deferred tax credits – DTCs), που υπολογίζονται στις συσσωρευμένες προβλέψεις και γενικά λοιπές ζημιές πιστωτικού κινδύνου (περίπτωση (β) ανωτέρω), και μεταρρυθμίστηκε το φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια. Συγκεκριμένα, το συσσωρευμένο DTC θα υπολογίζεται εφαρμόζοντας τον εκάστοτε εταιρικό φορολογικό συντελεστή (εφόσον ο συντελεστής αυτός δεν θα υπερβαίνει αυτόν που ίσχυε για το φορολογικό έτος 2015, δηλ. 29%) στο σύνολο (i) του αναπόσβεστου υπόλοιπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015.

Η ανωτέρω φορολογική μεταρρύθμιση προβλέπει τη σταδιακή απόσβεση σε 20 έτη των οριστικών ζημιών από διαγραφές μη εξυπηρετούμενων δανείων και πωλήσεις δανείων, διατηρώντας το καθεστώς των DTCs καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ενώ αποσυνδέει τις λογιστικές διαγραφές από τις οριστικές διαγραφές δανείων ή πιστώσεων.

Ο προαναφερθείς φορολογικός χειρισμός (δηλ. επέκταση της δυνατότητας χρησιμοποίησης της ζημιάς από δάνεια για μεγαλύτερη περίοδο αντί για μια εφάπαξ έκπτωση που υπόκειται σε περιορισμό μεταφοράς για περίοδο 5 ετών) διαφυλάσσει την ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που συνδέεται με μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Οι νέοι κανόνες αναφορικά με τη μέθοδο υπολογισμού του DTC διασφαλίζουν την εποπτική κεφαλαιακή διάρθρωση της Τράπεζας, ενώ συνεισφέρουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, μέσω της αύξησης των διαγραφών και πωλήσεων δανείων.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Το Μάιο 2017, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Νόμου 4472/2017, το οποίο τροποποίησε περαιτέρω το άρθρο 27Α του Νόμου 4172/2013, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης (δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, έχουν αναγνωρισθεί στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) € 12 εκατ., εκ των οποίων € 7 εκατ. αφορούν στην αντίστοιχη προμήθεια για τη χρήση 2016.

13. Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση

Την 15 Σεπτεμβρίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τη Banca Transilvania σχετικά με την ενδεχόμενη πώληση των θυγατρικών εταιρειών της στη Ρουμανία, Bancprost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A. (θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία κατεχόμενες προς πώληση). Η πώληση θεωρήθηκε πολύ πιθανή, ως εκ τούτου από την 30 Σεπτεμβρίου 2017 οι εταιρείες στη Ρουμανία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση. Οι εν λόγω εταιρείες στη Ρουμανία είναι μέρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου στη Ρουμανία, οι οποίες παρουσιάζονται στο Τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, στις 10 Νοεμβρίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι οι διαπραγματεύσεις με τη Banca Transilvania σχετικά με την ανωτέρω πώληση, έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί, καθώς τα εμπλεκόμενα μέρη ολοκληρώνουν τις τελικές διατυπώσεις για την υπογραφή συμφωνίας, η οποία αναμένεται έως τέλος Νοεμβρίου 2017.

Κατόπιν της ταξινόμησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία ως κατεχόμενων προς πώληση από 30 Σεπτεμβρίου 2017, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5, αναγνωρίστηκαν ζημιές απομείωσης € 86 εκατ. από την επιμέτρησή τους στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένου του εκτιμώμενου κόστους πώλησης. Η εύλογη αξία των κατεχόμενων προς πώληση θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία, αφαιρουμένου του εκτιμώμενου κόστους πώλησης προσδιορίστηκε με βάση προσφορές αγοράς από τρίτους, συμπεριλαμβανομένης της Banca Transilvania. Αυτή είναι μια μη επαναλαμβανόμενη επιμέτρηση εύλογης αξίας, κατηγοριοποιημένη στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Οι ζημιές απομείωσης κατανεμήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα πάγια στοιχεία (€ 7 εκατ.), άυλα πάγια στοιχεία (€ 25 εκατ.), δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (€ 20 εκατ.) και λοιπά στοιχεία ενεργητικού (€ 34 εκατ.) των εν λόγω εταιρειών.

Τα αποτελέσματα των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση παρουσιάζονται παρακάτω:

	Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου	
	2017 € εκατ.	2016 € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	74	71
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	15	17
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	4	14
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	2	(8)
Λειτουργικά έξοδα	(67)	(68)
Κέρδη προ απομειώσεων, ζημιών επιμέτρησης και προβλέψεων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	28	26
Ζημιές απομείωσης και επιμέτρησης δανείων και απαιτήσεων	(25)	(29)
Ζημιές επιμέτρησης μη κυκλοφορούντων παγίων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(66)	-
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	(7)	(0)
Ζημιές προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(70)	(3)
Φόρος εισοδήματος ⁽¹⁾	2	2
Ζημιές μετά φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(68)	(1)
Ζημιές μετά φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν σε τρίτους	(0)	(0)
Ζημιές μετά φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους	(68)	(1)

⁽¹⁾ Σε συνέχεια της ταξινόμησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία ως κατεχόμενων προς πώληση την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η Τράπεζα αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ποσού € 6 εκατ. επί των φορολογικά εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών που σχετίζονται με το κόστος επένδυσης στη Bancprost S.A. και το εκτιμώμενο κόστος πώλησης (σημ. 12).

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι βασικές κατηγορίες των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση αναλύονται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.249
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	287
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	187
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	121
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	41
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	1.885
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.865
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	102
Λοιπές υποχρεώσεις	31
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	1.998
Ενδοομιλικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία κατεχόμενες προς πώληση (μετά από ενδοομιλικές υποχρεώσεις)	382
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση	269
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση που αναλογεί σε τρίτους	3
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση που αναλογεί στους μετόχους	266

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι συσσωρευμένες ζημιές (που σχετίζονται κυρίως με συναλλαγματικές διαφορές) που αναλογούν στους μετόχους και έχουν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ανέρχονταν σε € 35 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016 € 30 εκατ.).

Νόμος για την εξόφληση δανειακών υποχρεώσεων «Datio in Solutum»

Το Μάιο του 2016, τέθηκε σε ισχύ στη Ρουμανία ο Νόμος 77/2016 που αφορά σε συγκεκριμένο τρόπο εξόφλησης δανειακών υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η δυνατότητα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, της πλήρους εξόφλησης δανείων χορηγηθέντων σε φυσικά πρόσωπα με εμπράγματα εξασφάλιση ακινήτων, μέσω της μεταβίβασης της κυριότητας του ακινήτου στο πιστωτικό ίδρυμα (Datio in Solutum). Το δεύτερο τρίμηνο του 2016, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, αξιολογήθηκε η ενδεχόμενη επίπτωση στα οικονομικά στοιχεία του Ομίλου λόγω της εφαρμογής του προαναφερθέντος νόμου και αναγνωρίστηκε επιπλέον πρόβλεψη ποσού € 20 εκατ. επί των δανείων που έχει χορηγήσει η θυγατρική τράπεζα του Ομίλου στη Ρουμανία Bancpost S.A.

Σύμφωνα με απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρουμανίας (Romanian Constitutional Court – RCC) την 25 Οκτωβρίου 2016, η οποία δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της κυβερνήσεως της Ρουμανίας τη 18 Ιανουαρίου 2017, ο συγκεκριμένος νόμος κρίθηκε μερικώς αντισυνταγματικός και τα δικαστήρια της Ρουμανίας θα πρέπει να επιβεβαιώνουν την ύπαρξη ανωτέρω βίας όταν θα καλούνται να αποφασίσουν για κάποια υπόθεση «Datio in Solutum» με βάση το νόμο αυτό. Σε συνάρτηση με τα ανωτέρω, το πρώτο τρίμηνο του 2017, ο Όμιλος αντιλόγισε μερικώς τη σχετική πρόβλεψη απομείωσης κατά € 8,7 εκατ.

Ο Όμιλος συνεχίζει να παρακολουθεί στενά τις σχετικές εξελίξεις, προκειμένου να επικαιροποιήσει την εκτίμηση της επίδρασης στις οικονομικές του καταστάσεις, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές που εφαρμόζει.

Νομοθεσία για τη μετατροπή δανείων από ελβετικό νόμισμα (CHF) σε Leu Ρουμανίας

Τη 18 Οκτωβρίου 2016, το Κοινοβούλιο της Ρουμανίας ενέκρινε ομόφωνα νομοσχέδιο, το οποίο παρείχε τη δυνατότητα στους δανειολήπτες να μετατρέψουν τα δάνεια που είχαν λάβει σε ελβετικό νόμισμα στο τοπικό νόμισμα “Leu”, με τη συναλλαγματική ισοτιμία που ίσχυε κατά την ημερομηνία της χορήγησής τους. Την 7 Φεβρουαρίου 2017, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρουμανίας (Romanian Constitutional Court – RCC) αποφάσισε ότι το ανωτέρω νομοσχέδιο είναι αντισυνταγματικό. Η απόφαση του Δικαστηρίου βασίστηκε κυρίως στην παράβαση της αρχής του κοινοβουλευτικού συστήματος δύο σωμάτων (δηλ. το νομοσχέδιο,

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

στη μορφή που υιοθετήθηκε από το Κοινοβούλιο είναι σημαντικά διαφορετικό από εκείνο το οποίο υιοθετήθηκε από την Γερουσία) και στην εισαγωγή ενός μηχανισμού «αυτόματης ύπαρξης ανωτέρας βίας» η οποία δεν είναι δίκαιη για τους πιστωτές.

Υπο-όμιλος Grivalia ταξινομημένος ως κατεχόμενος προς πώληση

Τον Ιούνιο 2017, ο υπο-όμιλος Grivalia (Grivalia Properties A.E.E.A.Π και οι θυγατρικές της) ταξινομήθηκε ως κατεχόμενος προς πώληση, καθώς η πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής 20% που διακρατούσε η Τράπεζα στο μετοχικό κεφάλαιο της Grivalia Properties A.E.E.A.Π θεωρήθηκε πολύ πιθανή.

Οι δραστηριότητες προς πώληση του υπο-ομίλου Grivalia περιελάμβαναν: (α) την Grivalia Properties A.E.E.A.Π και τις θυγατρικές της στην Ελλάδα και το Λουξεμβούργο, οι οποίες περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των λοιπών δραστηριοτήτων, και (β) τις θυγατρικές της Grivalia στη Ρουμανία και τη Σερβία, οι οποίες περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των Διεθνών Δραστηριοτήτων.

Τα αποτελέσματα του υπο-ομίλου Grivalia, συμπεριλαμβανομένου του κέρδους/(ζημιάς) από την πώληση, παρουσιάζονται παρακάτω:

	Για την περίοδο που έληξε την	
	30 Ιουνίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	(1)	(1)
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	32	46
Λειτουργικά έξοδα	(11)	(15)
Λειτουργικά έξοδα προ απομειώσεων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	20	30
Λοιπές ζημιές απομείωσης	0	(6)
Κέρδη προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	20	24
Φόρος εισοδήματος	(5)	(6)
Καθαρά κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ κέρδους/(ζημιάς) από την πώληση	15	18
Κέρδος/(ζημιά) από την πώληση προ φόρου (βλ. παρακάτω)	(0)	-
Φόρος στο κέρδος/(ζημιά) από την πώληση (βλ. παρακάτω)	(5)	-
Καθαρά κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	10	18
Καθαρά κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν σε τρίτους	11	14
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους	(1)	4

Οι βασικές κατηγορίες των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του υπο-ομίλου Grivalia αναλύονται παρακάτω:

	30 Ιουνίου 2017 € εκατ.
Επενδύσεις σε ακίνητα	574
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	241
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	49
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	33
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	38
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	935
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	50
Λοιπές υποχρεώσεις	26
Υποχρεώσεις δραστηριοτήτων προς πώληση	76
Ενδοομιλικές υποχρεώσεις που σχετίζονται με τον υπο-όμιλο Grivalia (μετά από ενδοομιλικά στοιχεία ενεργητικού)	53
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση	806
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση που αναλογεί σε τρίτους	634
Καθαρή θέση των δραστηριοτήτων προς πώληση που αναλογεί στους μετόχους	172

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Έως την πώληση του υπο-ομίλου Grivalia, οι συσσωρευμένες ζημιές (που σχετίζονται κυρίως με τις συναλλαγματικές διαφορές) που αναλογούσαν στους μετόχους και είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ανέρχονταν σε € 4 εκατ.

Την 4 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε την επιτυχή πώληση του συνόλου της συμμετοχής της στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π, μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης σε θεσμικούς επενδυτές δια ταχείας διαδικασίας βιβλίου προσφορών σε τιμή € 8,80 ανά μετοχή, έναντι συνολικού τιμήματος € 178 εκατ. Το αποτέλεσμα από την πώληση ανήλθε € 5 εκατ. ζημιά, μετά από φόρο, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της συναλλαγής ποσού € 2,5 εκατ., της μεταφοράς στην κατάσταση αποτελεσμάτων των προαναφερθεισών συσσωρευμένων ζημιών ποσού € 4 εκατ., οι οποίες είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και του φόρου ποσού € 4,6 εκατ. Η συναλλαγή, η οποία ήταν εναρμονισμένη με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, αυξάνει το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 - με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III) του Ομίλου κατά 30 μονάδες βάσης, κυρίως λόγω της μη ενοποίησης σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού ποσού € 875 εκατ., περίπου.

Πώληση των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Την 22 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την Fairfax Financial Holdings Limited («Fairfax») για την πώληση του 80% της συμμετοχής του στην Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών («Eurolife») (η «Συναλλαγή»). Συνεπώς, από την ημερομηνία αυτή οι ασφαλιστικές δραστηριότητες του Ομίλου ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση.

Την 4 Αυγούστου 2016, η Συναλλαγή, η οποία ήταν εναρμονισμένη με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (σημ. 6), ολοκληρώθηκε και το ποσοστό συμμετοχής 20% που διακρατήθηκε στην Eurolife αναγνωρίστηκε ως επένδυση σε συγγενή εταιρεία. Η Συναλλαγή περιελάμβανε: (α) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα και τη θυγατρική μεσιτείας ασφαλίσεων της Eurolife στην Ελλάδα, οι οποίες περιλαμβάνονταν στον επιχειρηματικό τομέα της Διαχείρισης Επενδύσεων (Wealth Management), (β) τις ασφαλιστικές δραστηριότητες ζωής και γενικών ασφαλίσεων της Eurolife στη Ρουμανία, οι οποίες περιλαμβάνονταν στον επιχειρηματικό τομέα των Διεθνών Δραστηριοτήτων και (γ) τις συμβάσεις τραπεζοασφαλιστικής (bancassurance agreements) μεταξύ των θυγατρικών της Eurolife και της Eurobank αναφορικά με την αποκλειστική διανομή ασφαλιστικών προϊόντων στην Ελλάδα και στη Ρουμανία μέσω του δικτύου πωλήσεων της Eurobank.

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, τα καθαρά κέρδη που αναλογούσαν στις ασφαλιστικές δραστηριότητες του Ομίλου ανέρχονταν σε € 77 εκατ., συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς στην κατάσταση αποτελεσμάτων € 81 εκατ. συσσωρευμένων κερδών, τα οποία είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση.

Πώληση των δραστηριοτήτων στην Ουκρανία

Το Δεκέμβριο 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση των δραστηριοτήτων του Ομίλου στην Ουκρανία (συμπεριλαμβανομένης της Public J.S.C. Universal Bank) που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση. Πιο συγκεκριμένα, την 23 Δεκεμβρίου 2016, σε εναρμόνιση με το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, η Eurobank και ο όμιλος TAS group κατέληξαν στην απόκτηση της Public J.S.C. Universal Bank από την τελευταία. Την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, οι καθαρές ζημιές που αναλογούσαν στις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ουκρανία ανέρχονταν σε € 0,06 εκατ., ενώ οι ζημιές που αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση (που σχετίζονταν με συναλλαγματικές διαφορές) ανέρχονταν σε € 2 εκατ.

Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με την πώληση των ασφαλιστικών και ουκρανικών δραστηριοτήτων του Ομίλου παρατίθεται στη σημ. 17 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

14. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 ⁽¹⁾ € εκατ.
Επιχειρηματικά δάνεια	18.694	19.335
Στεγαστικά δάνεια	16.725	17.844
Καταναλωτικά δάνεια	5.957	6.328
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	6.966	7.149
	48.342	50.656
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης (σημ. 10)	(11.150)	(11.598)
Σύνολο	37.192	39.058

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2016, τα Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες προ προβλέψεων απομείωσης και η συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία, οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) ανέρχονταν σε € 1.461 εκατ. και € 143 εκατ. αντίστοιχα.

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες προ προβλέψεων απομείωσης έχουν μειωθεί περίπου € 0,5 δις, λόγω της υποτίμησης του ελβετικού νομίσματος (CHF) και του δολαρίου (USD) έναντι του ευρώ.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα τα οποία σχετίζονται με συνεχιζόμενες δραστηριότητες του Ομίλου ανήλθαν σε € 21.593 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: € 22.888 εκατ., εκ των οποίων € 258 εκατ. σχετίζονται με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση, σημ. 13).

Την 30 Σεπτεμβρίου 2014, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση», ο Όμιλος μετέφερε συγκεκριμένα απομειωμένα εταιρικά ομολογιακά δάνεια από το χαρτοφυλάκιο «Διαθεσίμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες» που πληρούσαν τον ορισμό των δανείων και απαιτήσεων και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και είναι σε θέση να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον ή μέχρι τη λήξη τους. Η μεταφορά των ομολογιακών δανείων πραγματοποιήθηκε στην εύλογη αξία € 150 εκατ. (€ 592 εκατ. μείον προσαρμογές στην εύλογη αξία € 442 εκατ.) την 30 Σεπτεμβρίου 2014, η οποία αποτέλεσε και το αποσβέσιμο κόστος αυτών κατά την ανωτέρω ημερομηνία μεταφοράς.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η λογιστική αξία των προαναφερθέντων αναταξινομημένων δανείων ανήλθε σε € 87 εκατ. που προσεγγίζει την εύλογη αξία τους. Σε περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία δεν είχαν αναταξινομηθεί, δεν θα είχε αναγνωριστεί κάποιο ποσό στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση.

Συναλλαγές πώλησης μη εξυπηρετούμενων δανείων

Το πρώτο τρίμηνο του 2016, η θυγατρική εταιρεία της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria A.D., ολοκλήρωσε την επωφελή πώληση ενός χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων καταναλωτικών δανείων χωρίς εξασφαλίσεις ποσού € 72 εκατ. (€ 9 εκατ., μετά από πρόβλεψη απομείωσης) αναγνωρίζοντας κέρδος € 5 εκατ. στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

Το δεύτερο τρίμηνο του 2016, οι θυγατρικές εταιρείες της Eurobank στη Ρουμανία Bancpost S.A. και ERB Retail Services IFN S.A., και η θυγατρική εταιρεία στην Ολλανδία ERB New Europe Funding II B.V. ολοκλήρωσαν την πώληση ενός χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων ποσού € 162 εκατ. (€ 55 εκατ., μετά από πρόβλεψη απομείωσης) αναγνωρίζοντας κέρδος € 16 εκατ. στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» και ζημιά € 10 εκατ. στα αποτελέσματα από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 13).

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (Non-Performing Exposures - NPEs)

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τη μείωση των NPEs, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), σε συνεργασία με τον εποπτικό μηχανισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), σχεδίασε ένα πλαίσιο επιχειρησιακών στόχων για τη διαχείριση των NPEs, οι οποίοι συνοδεύονται από βασικούς δείκτες απόδοσης. Σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο, οι Ελληνικές τράπεζες υπέβαλλαν στο τέλος Σεπτεμβρίου 2016 μια σειρά από επιχειρησιακούς στόχους για τα NPEs μαζί με μια αναλυτική στρατηγική διαχείρισης των NPEs με τριετή χρονικό ορίζοντα, λαμβάνοντας υπόψη βασικές μακροοικονομικές παραδοχές. Η εποπτική αρχή παρακολουθεί στενά την πορεία για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων σε τριμηνιαία βάση.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της ΤτΕ που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο 2017, οι Ελληνικές τράπεζες κατάφεραν στο σύνολο τους να επιτύχουν τους στόχους για την μείωση του συνολικού υπολοίπου των NPEs. Πιο συγκεκριμένα, στο τέλος του Ιουνίου 2017, το συνολικό υπόλοιπο των NPEs (εξαιρουμένων των στοιχείων εκτός ισολογισμού) ανερχόταν σε € 101,8 δις ή € 1,6 δις χαμηλότερα

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

από το ποσό που είχε τεθεί ως στόχος. Όσον αφορά το στόχο για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (δάνεια σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών), τα υπόλοιπά τους ανέρχονταν σε € 72,8 δις, ελαφρώς υψηλότερα κατά € 0,4 δις περίπου από το ποσό που είχε τεθεί ως στόχος.

Το Σεπτέμβριο του 2017, υποβλήθηκε από τις Ελληνικές τράπεζες επικαιροποίηση των επιχειρησιακών στόχων και της στρατηγικής διαχείρισης των NPEs για τα έτη 2017-2019.

Τους πρώτους μήνες του 2017, σημαντικές νομοθετικές αλλαγές προς την κατεύθυνση της μείωσης των NPEs περιλαμβάνουν την τροποποίηση του Νόμου 4172/2013 για την άρση των φορολογικών εμποδίων (σημ. 12), τη ψήφιση του Νόμου 4469/2017 για τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών για τις επιχειρήσεις, καθώς και ένα νόμο (Νόμος 4472/2017) σχετικά με τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς και την οριοθέτηση των νομικών ευθυνών των τραπεζικών στελεχών στο πλαίσιο αναδιαρθρώσεων των NPEs.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Την 5 Οκτωβρίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την Intrum για την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων, το οποίο αποτελείται από καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, συνολικού οφειλόμενου κεφαλαίου περίπου € 1,5 δις, εκ των οποίων περίπου € 0,6 δις περιλαμβάνονται στον ισολογισμό της. Τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου θα συνεχίσει η 100% θυγατρική της Τράπεζας, Eurobank FPS Loans and Credits Claim Management S.A., η οποία έχει λάβει άδεια διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις. Η Intrum έχει τη δυνατότητα να εξετάσει μελλοντικά εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης των ανωτέρω απαιτήσεων.

Η ανωτέρω συναλλαγή, που είναι σύμφωνη με το πλάνο του Ομίλου για την μείωση των NPEs, ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο 2017, είναι ουδέτερη για τον Όμιλο τόσο σε όρους χρηματοοικονομικού αποτελέσματος όσο και επίπτωσης στα εποπτικά κεφάλαια και μειώνει το δείκτη των NPEs του Ομίλου κατά περίπου 70 μονάδες βάσης.

15. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 ⁽¹⁾ € εκατ.
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	4.842	3.670
Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	3.484	8.227
Χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδυτικών τίτλων	448	566
Σύνολο	8.774	12.463

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2016, το χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) ανήλθε σε € 319 εκατ.

Το χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων ανά κατηγορία αναλύεται ως εξής:

	30 Σεπτεμβρίου 2017			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του ευρωπαϊκού ΤΧΣ	104	2.272	-	2.376
- Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.231	883	-	2.114
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	1.352	-	-	1.352
- Λουπά κυβερνητικά ομόλογα	1.797	299	294	2.390
- Λοιποί εκδότες	285	30	154	469
	4.769	3.484	448	8.701
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	73	-	-	73
Σύνολο	4.842	3.484	448	8.774

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2016			
	Διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ομόλογα				
- Ομόλογα έκδοσης του ευρωπαϊκού ΤΧΣ	-	6.843	-	6.843
- Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.039	929	-	1.968
- Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	1.289	-	-	1.289
- Λοιπά κυβερνητικά ομόλογα	909	306	393	1.608
- Λοιποί εκδότες	290	149	173	612
	3.527	8.227	566	12.320
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	143	-	-	143
Σύνολο	3.670	8.227	566	12.463

Το 2008 και το 2010, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση», ο Όμιλος μετέφερε χρεωστικούς τίτλους που πληρούσαν τα κριτήρια από το χαρτοφυλάκιο των «Διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων» στο χαρτοφυλάκιο «Δανειακών χρεωστικών τίτλων», το οποίο αποτιμάται στην αποσβέσιμη αξία κτήσης. Οι τόκοι από τους τίτλους που έχουν μεταφερθεί, συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η λογιστική αξία των τίτλων που έχουν μεταφερθεί, ανερχόταν σε € 882 εκατ. Εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η παραπάνω μεταφορά, η μεταβολή στην εύλογη αξία των μεταφερθέντων τίτλων για την περίοδο από την ημερομηνία μεταφοράς έως την 30 Σεπτεμβρίου 2017, θα είχε ως αποτέλεσμα € 333 εκατ. ζημιές, μετά από φόρους, οι οποίες θα αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό αναπροσαρμογής των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος αναγνώρισε € 63 εκατ. κέρδη στα «Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους», εκ των οποίων € 29 εκατ. προήλθαν από τη μείωση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων και € 34 εκατ. από συναλλαγές ομολόγων.

Τη συγκριτική περίοδο, είχε αναγνωριστεί κέρδος ποσού € 53 εκατ. λόγω της ολοκλήρωσης της απόκτησης της Visa Europe Ltd από τη Visa Inc., εκ των οποίων € 10 εκατ. σχετίζονται με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία ταξινομημένες ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13). Επιπλέον, κέρδος ποσού € 40 εκατ. αναγνωρίστηκε από την πώληση των ομολόγων έκδοσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σύμφωνα με τους όρους του Προγράμματος Αγοράς Ομολόγων Δημοσίου Τομέα (Public Sector Asset Purchase Program).

Πώληση ομολόγων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ)

Στο πλαίσιο της απόφασης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και του ΕΤΧΣ για την εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση του Ελληνικού δημόσιου χρέους και σε συνέχεια της σχετικής απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) την 20 Ιανουαρίου 2017, η Τράπεζα, μαζί με τις άλλες τρεις συστημικές Ελληνικές τράπεζες, σύναψε συμφωνία με το ΕΤΧΣ, το Ελληνικό Δημόσιο, το ΤΧΣ και την Τράπεζα της Ελλάδος την 16 Μαρτίου 2017 για την ανταλλαγή των ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου του ΕΤΧΣ, τα οποία είχαν χρησιμοποιηθεί για την ανακεφαλοποίηση του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Η συμφωνία αυτή έχει ως στόχο να μειώσει τον επιτοκιακό κίνδυνο της Ελλάδας και να εξομαλύνει την αποπληρωμή του χρέους της. Ειδικότερα, τα εν λόγω ομόλογα του ΕΤΧΣ, θα ανταλλαχθούν στη λογιστική τους αξία είτε με μετρητά είτε με ομόλογα σταθερού επιτοκίου του ΕΤΧΣ μεγαλύτερης διάρκειας, τα οποία θα επαναπωληθούν στο ΕΤΧΣ ύστερα από μία σύντομη περίοδο διακράτησης.

Η εφαρμογή της προαναφερθείσας συμφωνίας ξεκίνησε το Μάρτιο 2017 μέσω διακριτών μηνιαίων συναλλαγών, οι οποίες θα έχουν τελικώς ως αποτέλεσμα την πώληση των ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου του ΕΤΧΣ που κατέχει η Τράπεζα στη λογιστική τους αξία.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017 και τον Οκτώβριο 2017, η Τράπεζα αντάλλαξε ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου του ΕΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 4,4 δις και € 0,6 δις αντίστοιχα, με ομόλογα σταθερού επιτοκίου του ΕΤΧΣ ίσης ονομαστικής αξίας. Έως την 30 Σεπτεμβρίου 2017 και την 31 Οκτωβρίου 2017, τα ανταλλαχθέντα ομόλογα του ΕΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 4,4 δις και € 0,6 δις, αντίστοιχα, επαναπωλήθηκαν στο ΕΤΧΣ, χωρίς επίπτωση στα αποτελέσματα της

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Τράπεζας. Επιπλέον, το Νοέμβριο 2017, η Τράπεζα αντάλλαξε ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου του ΕΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 1,3 δις, τα οποία αναμένεται να επαναπωληθούν στο ΕΤΧΣ το Δεκέμβριο 2017. Κατόπιν των παραπάνω συναλλαγών, η υπολειπόμενη ονομαστική αξία των ομολόγων του ΕΤΧΣ ανέρχεται σε € 362 εκατ., τα οποία επίσης αναμένεται να επαναπωληθούν στο ΕΤΧΣ.

Τον Ιανουάριο 2017, προγενέστερα της προαναφερθείσας απόφασης του ΔΣ και σύμφωνα με την σχετική απόφαση του ΕΤΧΣ τον Απρίλιο 2016 που επέτρεψε στις Ελληνικές τράπεζες να πωλήσουν τα εν λόγω ομόλογα στα μέλη του Ευρωσυστήματος σύμφωνα με τους όρους του Προγράμματος Αγοράς Ομολόγων Δημοσίου Τομέα (Public Sector Asset Purchase Program), η Τράπεζα προχώρησε στην πώληση ομολόγων του ΕΤΧΣ ονομαστικής αξίας € 187 εκατ., αναγνωρίζοντας κέρδος ποσού € 5 εκατ. στα «Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους».

16. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 30 Σεπτεμβρίου 2017, που περιλαμβάνονται στις ενδιάμεσες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό συμμετοχής	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Εταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών και φορολογικών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank Equities A.E.Π.Ε.Υ.		100,00	Ελλάδα	Χρηματιστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Ergasias Leasing A.E.		100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors A.E.Π.Ε.Α.		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	γ	100,00	Ελλάδα	Διαχείριση Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις
Eurobank Υπηρεσίες Προώθησης και Διαχείρισης Προϊόντων Καταναλωτικής και Στεγαστικής Πίστης Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Προώθηση/ διαχείριση προϊόντων καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης
Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες ακινήτων
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Πιστώσεων		50,00	Ελλάδα	Διαχείριση πιστωτικών καρτών και παροχή λοιπών υπηρεσιών
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Στάνταρντ Κτηματική Α.Ε.	α	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D.		99,99	Βουλγαρία	Τράπεζα
Bulgarian Retail Services A.D.		100,00	Βουλγαρία	Παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και διαχείριση πιστωτικών καρτών
ERB Property Services Sofia A.D.		100,00	Βουλγαρία	Υπηρεσίες ακινήτων
ERB Leasing E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
IMO 03 E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Central Office E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Property Investments Sofia E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd		100,00	Νησιά Cayman	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Funding Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Eurobank Cyprus Ltd		100,00	Κύπρος	Τράπεζα
CEH Balkan Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
Chamia Enterprises Company Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού
ERB New Europe Funding III Ltd		100,00	Κύπρος	Παροχή Πιστώσεων
Foramnio Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
NEU 03 Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU II Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU BG Central Office Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Kamlo Investments Ltd	η	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Densho Investments Ltd	ια	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Lenevino Holdings Ltd	ιβ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

<u>Επωνυμία εταιρείας</u>	<u>Σημείωση</u>	<u>Ποσοστό συμμετοχής</u>	<u>Χώρα εγκατάστασης</u>	<u>Τομέας δραστηριότητας</u>
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Funding II B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Bancpost S.A.	ιγ	99,15	Ρουμανία	Τράπεζα
ERB IT Shared Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
ERB Leasing IFN S.A.	ιγ	100,00	Ρουμανία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Retail Services IFN S.A.	ιγ	100,00	Ρουμανία	Διαχείριση πιστωτικών καρτών
Eurobank Finance S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες
Eurobank Property Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Υπηρεσίες ακινήτων
IMO Property Investments Bucuresti S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO-II Property Investments S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Eurobank A.D. Beograd		99,98	Σερβία	Τράπεζα
ERB Leasing A.D. Beograd ⁽¹⁾	θ	99,99	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Property Services d.o.o. Beograd		100,00	Σερβία	Υπηρεσίες ακινήτων
IMO Property Investments A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
ERB Istanbul Holding A.S.		100,00	Τουρκία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Plc		100,00	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anaptyxi SME I Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion II Mortgage Finance Plc ⁽¹⁾		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion III Mortgage Finance Plc ⁽¹⁾		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion IV Mortgage Finance Plc ⁽¹⁾		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion Mortgage Finance Plc ⁽¹⁾		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Tegea Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

⁽¹⁾ Εταιρείες οι οποίες είναι υπό εκκαθάριση την 30 Σεπτεμβρίου 2017.

Οι ακόλουθες εταιρείες δεν περιλαμβάνονται στις συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις κυρίως λόγω μη σημαντικότητας:

(i) Εταιρείες χαρτοφυλακίου και άλλες εταιρείες ειδικού σκοπού του Ομίλου για τη συγκέντρωση κεφαλαίων: (α) Themeleion III Holdings Ltd και Themeleion IV Holdings Ltd, οι οποίες είναι υπό εκκαθάριση, (β) Anaptyxi SME I Holdings Ltd, Karta II Holdings Ltd και Tegea Holdings Ltd και (γ) Themeleion V Mortgage Finance Plc, Themeleion VI Mortgage Finance Plc, Anaptyxi APC Ltd και Byzantium II Finance Plc, οι οποίες αναβίωσαν και είναι υπό εκκαθάριση.

(ii) Εταιρείες οι οποίες είναι αδρανείς/υπό εκκαθάριση: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ε.Ε. και Ξενοδοχεία της Ελλάδος Α.Ε.

(iii) Εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas Α.Ε., Rovinvest Α.Ε., Provet Α.Ε. και Promivet Α.Ε.

(α) Στάνταρντ Κτηματική Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιανουάριο 2017, η Τράπεζα απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας επενδύσεων ακίνητης περιουσίας Στάνταρντ Κτηματική Α.Ε., έναντι τιμήματος σε μετρητά ύψους € 0,75 εκατ. Η εξαγορά πραγματοποιήθηκε με απόκτηση μετοχών της εταιρείας λόγω ενεργοποίησης ενεχύρου επί αυτών βάσει συμφωνίας χρηματοδοτικής μίσθωσης του Ομίλου υπολειπόμενου ποσού € 20 εκατ. (μετά από μία πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 25 εκατ.).

Η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία της δημοσίευσης των παρουσών οικονομικών καταστάσεων. Κατά την ημερομηνία της απόκτησης, οι προσωρινές εύλογες αξίες των στοιχείων του ενεργητικού ανήλθαν σε € 22 εκατ., ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις (αφορούν κυρίως στην ενδοομιλική χρηματοδοτική μίσθωση) ανήλθαν σε € 45 εκατ. Με βάση τις προσωρινές εύλογες αξίες που αναφέρθηκαν παραπάνω, η υπεραξία ποσού € 24 εκατ. που προέκυψε από την συναλλαγή διεγράφη έναντι της πρόβλεψης απομείωσης για την ενδοομιλική χρηματοδοτική μίσθωση, καθώς δεν υποστηριζόταν από την ανάλυση των ταμειακών ροών της εν λόγω εταιρείας.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

(β) Grivalia Properties A.E.E.A.Π., Ελλάδα και οι θυγατρικές της

Το Φεβρουάριο 2017, η συμμετοχή της θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας, Grivalia Properties A.E.E.A.Π., στην θυγατρική της Grivalia Hospitality S.A. μειώθηκε από 100% σε 50%, σε συνέχεια αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου κατά € 58 εκατ., υπέρ του νέου μετόχου της εταιρείας, ήτοι της Eurolife ERB A.E.A.Z. Από την ημερομηνία αυτή και μέχρι την 4 Ιουλίου 2017, βάσει των όρων της συμφωνίας των μετόχων, η Grivalia Hospitality S.A. είχε λογιστικοποιηθεί ως κοινοπραξία του Ομίλου σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Την 4 Ιουλίου 2017, ο Όμιλος ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της πώλησης του 20% στην Grivalia Properties A.E.E.A.Π. Συνεπώς, από εκείνη την ημερομηνία, η Grivalia Properties A.E.E.A.Π. και οι υπόλοιπες θυγατρικές της (Reco Real Property A.D., Cloud Hellas Κτηματική Α.Ε., Eliade Tower S.A., Retail Development S.A., Seferco Development S.A. και Grivalia New Europe S.A.) δεν ενοποιούνται (σημ. 13).

(γ) Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, Ελλάδα

Το πρώτο τρίμηνο του 2017, ο σκοπός της εταιρείας, όπως προσδιορίζεται στο καταστατικό της, τροποποιήθηκε και η επωνυμία της εταιρείας μετατράπηκε από Eurobank Υπηρεσίες Διαχείρισης Απαιτήσεων Α.Ε. σε Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις. Σε συνέχεια των παραπάνω, η εταιρεία απέκτησε άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία της επιτρέπει να λειτουργεί ως ανεξάρτητος διαχειριστής των δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα, σύμφωνα με το Νόμο 4354/2015. Τον Αύγουστο 2017, η Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις συγχωνεύθηκε με την Eurobank Υπηρεσίες Ενημέρωσης Οφειλετών Α.Ε.

(δ) Anaptyxi II Holdings Ltd και Anaptyxi II Plc, Ηνωμένο Βασίλειο

Το Μάρτιο 2017, η εκκαθάριση των εταιρειών ολοκληρώθηκε.

(ε) Daneion Holdings Ltd, Daneion 2007-1 Plc και Daneion APC Ltd, Ηνωμένο Βασίλειο

Το Μάρτιο 2017, η εκκαθάριση των εταιρειών ολοκληρώθηκε.

(στ) Eurobank A.E. Οργανωτικών Συστημάτων Μισθοδοσίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών, Ελλάδα

Τον Απρίλιο 2017, η πώληση της εταιρείας ολοκληρώθηκε έναντι συνολικού τιμήματος σε μετρητά ύψους € 2,1 εκατ. Το κέρδος που προέκυψε από τη συναλλαγή και αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου ανέρχεται σε € 0,5 εκατ.

(ζ) ERB Asset Fin d.o.o. Beograd, Σερβία

Τον Απρίλιο 2017, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε.

(η) Kamlo Investments Ltd, Κύπρος

Το Μάιο 2017, η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Eurobank Cyprus Ltd. απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Kamlo Investments Ltd.

(θ) ERB Leasing A.D. Beograd, Σερβία

Τον Ιούνιο 2017, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

(ι) Eurobank ERB A.E.Δ.Α.Κ. , Ελλάδα

Τον Ιούλιο 2017, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε.

(ια) Densho Investments Ltd, Κύπρος

Τον Ιούλιο 2017, η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Eurobank Cyprus Ltd. απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Densho Investments Ltd.

(ιβ) Lenevino Holdings Ltd, Κύπρος

Το Σεπτέμβριο 2017, η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Eurobank Cyprus Ltd. απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Lenevino Holdings Ltd.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

(ιγ) Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A., Ρουμανία

Τη 15 Σεπτεμβρίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τη Banca Transilvania σχετικά με την ενδεχόμενη πώληση των εταιρειών Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A. στη Ρουμανία. Ως εκ τούτου, από την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι εν λόγω εταιρείες στη Ρουμανία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενος προς πώληση (σημ. 13).

Απόκτηση του Καταστήματος της Alpha Bank στη Βουλγαρία από την Eurobank Bulgaria A.D.

Την 1 Μαρτίου 2016, ολοκληρώθηκε η απόκτηση του συνόλου των δραστηριοτήτων του Καταστήματος της Alpha Bank στη Βουλγαρία («Κατάστημα») από τη θυγατρική τράπεζα της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria A.D. («Postbank»). Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της συνένωσης επιχειρήσεων, τη 2 Μαρτίου 2016 μεταβιβάστηκαν στην Τράπεζα υποχρεώσεις της Postbank προς τον Όμιλο Alpha Bank ποσού € 55 εκατ. Το συνολικό κέρδος από την απόκτηση του Καταστήματος, ποσού € 55 εκατ., μετά από έξοδα που σχετίζονται με την απόκτηση ποσού € 3 εκατ., αποδόθηκε στις συγκεκριμένες συνθήκες της απόκτησης, στο πλαίσιο των σχεδίων αναδιάρθρωσης της Alpha Bank και της Eurobank και αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» το πρώτο τρίμηνο του 2016.

Τα αποτελέσματα του Καταστήματος ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου από την 1 Μαρτίου 2016. Εάν η απόκτηση του Καταστήματος είχε πραγματοποιηθεί την 1 Ιανουαρίου 2016, τα έσοδα του Ομίλου θα είχαν αυξηθεί κατά € 2,71 εκατ., ενώ το καθαρό αποτέλεσμα του θα είχε μειωθεί κατά € 0,26 εκατ., για την περίοδο από την 1 Ιανουαρίου 2016 μέχρι την ημερομηνία της απόκτησης.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Mesal Holdings Ltd, Κύπρος

Τον Οκτώβριο 2017, η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Eurobank Cyprus Ltd. απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Mesal Holdings Ltd.

17. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι επενδύσεις του Ομίλου σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ανήλθαν σε € 116 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: € 101 εκατ.). Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου την 30 Σεπτεμβρίου 2017:

<u>Επωνυμία εταιρείας</u>	<u>Σημείωση</u>	<u>Χώρα εγκατάστασης</u>	<u>Τομέας δραστηριότητας</u>	<u>Μερίδιο Ομίλου</u>
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
ΤΕΦΙΝ Α.Ε. ⁽¹⁾		Ελλάδα	Εμπορία αυτοκινήτων και μηχανημάτων	50,00
Sinda Enterprises Company Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	48,00
Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd	γ	Σερβία	Ανάπτυξη οικοδομικών σχεδίων	33,33
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Ανώνυμη Εταιρεία	α	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	41,67
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. ⁽²⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	33,82
Rosequeens Properties Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	33,33
Rosequeens Properties SRL		Ρουμανία	Εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας	33,33
Famar S.A. ⁽²⁾	β	Λουξεμβούργο	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	23,55
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών ⁽²⁾		Ελλάδα	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	20,00

⁽¹⁾ Το Δεκέμβριο του 2013, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας αποφάσισε την εκκαθάριση της.

⁽²⁾ Ο όμιλος Eurolife (Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και οι θυγατρικές της), ο όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) και ο όμιλος Famar (Famar S.A και οι θυγατρικές της) θεωρούνται συγγενείς εταιρείες του Ομίλου.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

(α) Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιανουάριο 2017, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης του χρέους της ΝΙΚΑΣ Α.Ε. και των θυγατρικών της, η Τράπεζα απέκτησε το 41,67% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε. έναντι τιμήματος € 0,01 εκατ. Στη συνέχεια, η Τράπεζα συμμετείχε μαζί με τις άλλες τράπεζες οι οποίες είχαν συμμετοχή στο εξασφαλισμένο ομολογιακό δάνειο της ΝΙΚΑΣ Α.Ε. (η Alpha Bank και η Attica Bank), αναλογικά, δηλαδή με ποσό € 7,5 εκατ., στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε. συνολικού ποσού € 18 εκατ.

Η Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε., σε εκτέλεση της συμφωνίας για την αναδιάρθρωση του χρέους της ΝΙΚΑΣ Α.Ε., η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή χρέους με απόκτηση ακινήτου της εταιρείας, απέκτησε από τη ΝΙΚΑΣ Α.Ε. έναντι συνολικού τιμήματος € 17 εκατ. το εν λόγω ακίνητο, το οποίο είχε δοθεί ως εξασφάλιση του σχετικού ομολογιακού δανείου της εταιρείας. Το ποσό που εισπράχθηκε από την πώληση του ακινήτου χρησιμοποιήθηκε από τη ΝΙΚΑΣ Α.Ε. για τη μερική αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων της έναντι των τραπεζών.

Η Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε. λογιστικοποιείται ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου.

(β) Famar S.A., Λουξεμβούργο

Την 7 Μαρτίου 2017, η Τράπεζα απέκτησε το 24,37% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Famar S.A. έναντι τιμήματος € 2. Η απόκτηση έλαβε χώρα σε εκτέλεση ενός Πρωτοκόλλου Αναδιάρθρωσης, σύμφωνα με το οποίο η Marinopoulos Holding S.à r.l. είχε συμφωνήσει για την πώληση των μετοχών της εταιρείας στην Eurobank, την Alpha Bank, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και την Τράπεζα Πειραιώς (οι Ελληνικές Τράπεζες). Στη συνέχεια, η συμμετοχή της Τράπεζας στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας μειώθηκε σε 23,55%. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας των μετόχων που υπεγράφη την 7 Μαρτίου 2017, τη διοίκηση της Famar S.A. ανέλαβαν η Pillarstone και οι Ελληνικές Τράπεζες. Επιπλέον, οι Ελληνικές Τράπεζες διέθεσαν στη Famar S.A. νέα κεφάλαια ύψους € 40 εκατ. (η Eurobank συμμετείχε με ποσοστό 24,37%) και το εναπομείναν χρέος της Famar Holding αναδιάρθρωθηκε. Ο στόχος της απόκτησης της Famar S.A. από τις Ελληνικές Τράπεζες ήταν να μεγιστοποιηθεί η δυνατότητα ανάκτησης των δανείων που έχουν χορηγηθεί στον όμιλο Famar και στον όμιλο Μαρινόπουλου, τα δάνεια του οποίου είχαν εξασφαλιστεί με ενέχυρο μετοχές της Famar.

Βάσει των όρων της συμφωνίας των μετόχων, η Τράπεζα ασκεί ουσιώδη επιρροή στη Famar S.A. και παράλληλα παραμένει δικαιούχος του συμφωνητικού ενεχυρίσας των μετοχών σχετικά με τα προαναφερθέντα δάνεια. Ως αποτέλεσμα, το αναλογούν μερίδιο του Ομίλου σε οποιαδήποτε μεταβολή της καθαρής θέσης της Famar S.A., αποτυπώνεται μέσω της μεταβολής της αξίας του αντίστοιχου ενεχύρου που εξασφαλίζει τα υφιστάμενα δάνεια.

(γ) Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd, Σερβία

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η συμμετοχή του Ομίλου στη Singidunum μειώθηκε από 43,19% σε 33,33%, λόγω κεφαλαιοποίησης χρέους, υπέρ του άλλου μετόχου Lamda Development B.V.

(δ) Grivalia Hospitality S.A., Λουξεμβούργο και Piraeus Port Plaza 1 Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων, Ελλάδα

Την 4 Ιουλίου 2017, ο Όμιλος ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της πώλησης του 20% της Grivalia Properties A.E.E.A.Π. Συνεπώς, από εκείνη την ημερομηνία, οι Grivalia Hospitality S.A. και Piraeus Port Plaza 1 Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων, κοινοπραξίες της Grivalia Properties A.E.E.A.Π., δεν περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις (σημ. 13).

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

18. Επενδύσεις σε ακίνητα

Η κίνηση της αναπόσβεστης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.
Αξία κτήσεως:	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	986
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών ⁽¹⁾	21
Μεταφορές από/προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	6
Λοιπές μεταφορές	3
Αγορές	1
Πωλήσεις και διαγραφές	(25)
Απομείωση	(8)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽²⁾	(626)
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου	358
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(81)
Πωλήσεις και διαγραφές	2
Αποσβέσεις περιόδου	(4)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽²⁾	55
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου	(28)
Αναπόσβεστη αξία την 30 Σεπτεμβρίου	330

⁽¹⁾ Αφορά στην απόκτηση της Στάνταρντ Κτηματική Α.Ε. (σημ. 16).

⁽²⁾ Αφορά στον υπο-όμιλο Grivalia, ο οποίος πωλήθηκε την 4 Ιουλίου 2017 (σημ. 13).

19. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	703	695
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	382	406
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	241	242
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	137	192
Λοιπές εγγυήσεις	68	74
Προπληρωμένα έξοδα και δεδουλευμένα έσοδα	86	57
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	116	185
Σύνολο ⁽¹⁾	1.733	1.851

⁽¹⁾ Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες έχουν παρουσιαστεί ως ξεχωριστή γραμμή στον Ισολογισμό. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί αντίστοιχα.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 116 εκατ. αφορούν, μεταξύ άλλων, σε απαιτήσεις σχετιζόμενες με (α) υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, (β) δημόσιους οργανισμούς, (γ) νομικές υποθέσεις, μετά από προβλέψεις και (δ) χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

20. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ και την ΤτΕ	11.080	13.906

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η εξάρτηση της Τράπεζας από το μηχανισμό χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος μειώθηκε σε € 11,1 δις (εκ των οποίων € 9 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας - ELA), κυρίως λόγω της απομόχλευσης στοιχείων ενεργητικού, εισροής καταθέσεων και αύξησης των συναλλαγών *repos* (πωλήσεις χρεογράφων με συμφωνία επαναγοράς) σε καλυμμένες ομολογίες και έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου (31 Δεκεμβρίου 2016: € 13,9 δις, εκ των οποίων € 11,9 δις από τον ELA). Επιπλέον, η Τράπεζα αντικατέστησε το δανεισμό ύψους € 1,3 δις από τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (main refinancing operations – MROs) με τις στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (targeted longer-term refinancing operations - TLTROs) της ΕΚΤ. Στις 2 Νοεμβρίου 2017, υπήρξε περαιτέρω μείωση της χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος σε € 9,9 δις, εκ των οποίων € 7,9 δις από τον ELA, στην οποία συνέβαλε η έκδοση καλυμμένων ομολογιών € 500 εκατ., που καλύφθηκε από διεθνείς και εγχώριους επενδυτές (σημ. 23).

21. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 ⁽¹⁾ € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	4.438	7.275
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς	435	362
Διατραπεζικός δανεισμός	2	50
Τρεχούμενοι λογαριασμοί τραπεζών και υπόλοιπα σε διακανονισμό	39	74
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	19
Σύνολο	4.914	7.780

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που σχετίζονται με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) ανέρχονταν σε € 130 εκατ.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η πλειοψηφία των εξασφαλισμένων υποχρεώσεων από συναλλαγές με λοιπές τράπεζες πραγματοποιήθηκε με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξωτερικού με εγγύηση έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου, καλυμμένες ομολογίες και ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου που εκδόθηκαν και διακρατήθηκαν από την Τράπεζα (σημ. 15 και 23). Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς περιλαμβάνει δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development) και από λοιπούς παρεμφερείς οργανισμούς.

22. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 ⁽¹⁾ € εκατ.
Καταθέσεις ταμειυτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	18.835	19.124
Προθεσμιακές καταθέσεις	14.304	14.806
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	53	53
Λοιπά προθεσμιακά προϊόντα (σημ. 23)	9	48
Σύνολο	33.201	34.031

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι υποχρεώσεις προς πελάτες που σχετίζονται με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 13) ανέρχονταν σε € 1.939 εκατ.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Τα λοιπά προθεσμιακά προϊόντα σχετίζονται με μεσοπρόθεσμους τίτλους κύριας οφειλής που κατείχαν πελάτες του Ομίλου ποσού € 9 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: € 16 εκατ.). Οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης που κατείχαν πελάτες του Ομίλου, έληξαν τον Ιούνιο 2017 (31 Δεκεμβρίου 2016: € 32 εκατ.).

23. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN) (σημ. 22)	55	59
Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης - Lower Tier II (σημ. 22)	-	43
Σύνολο	55	102

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ο Όμιλος προχώρησε στην επαναγορά μεσοπρόθεσμων τίτλων ονομαστικής αξίας 5 εκατ., αναγνωρίζοντας κέρδος € 0,2 εκατ., το οποίο παρουσιάστηκε στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» της κατάστασης αποτελεσμάτων.

Τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης (Lower Tier-II)

Τον Ιούνιο 2017 οι τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο ονομαστικής αξίας € 75 εκατ., εκ των οποίων €32 εκατ. διακρατούνταν από τους πελάτες του Ομίλου (σημ. 22), έληξαν.

Ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου και καλυμμένες ομολογίες

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, τα ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (σημ. 4), καθώς και οι καλυμμένες ομολογίες, ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. και € 3.250 εκατ., αντίστοιχα, κατέχονταν από την Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας €2.500 εκατ. έληξαν, ενώ η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση αντίστοιχων ομολόγων ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Επιπρόσθετα, στη διάρκεια της ίδιας περιόδου, εκδόθηκαν από την Τράπεζα καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας € 975 εκατ., οι οποίες διακρατούνται πλήρως από την Τράπεζα.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Στα τέλη Οκτωβρίου, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση καλυμμένων ομολογιών ύψους € 500 εκατ. και απόδοσης 2,98 %, η οποία συγκέντρωσε το ενδιαφέρον διεθνών και εγχώριων επενδυτών.

Επιπροσθέτως, την 30 Οκτωβρίου 2017, ομόλογα εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έληξαν. Συνεπώς, από αυτήν την ημερομηνία η θέση της Τράπεζας σε ομόλογα του δεύτερου πυλώνα είναι μηδενική.

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (Εκθεση προς Επενδυτές για τα Προγράμματα Καλυμμένων Ομολογιών).

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**
24. Λοιπές υποχρεώσεις

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Υπόλοιπα σε διακανονισμό ⁽¹⁾	223	249
Λοιπές προβλέψεις	95	121
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα δεδουλευμένα	124	82
Χρηματοοικονομική εγγύηση για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	46	48
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	48	48
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	8	18
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 12)	2	3
Λοιπές υποχρεώσεις	139	209
Σύνολο	685	778

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, συναλλαγές πιστωτικών καρτών, λοιπές τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 139 εκατ. αφορούν κυρίως σε (α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, (β) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς (γ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη και (δ) υποχρεώσεις συναλλαγών (trading liabilities).

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 95 εκατ. περιλαμβάνουν κυρίως εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση ποσού € 63 εκατ. (σημ. 30), έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 19 εκατ. (εκ των οποίων ποσό € 18 εκατ. σχετίζεται με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου) και λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 9 εκατ.

Η εφαρμογή του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου, το οποίο είχε σχεδιαστεί για το προσωπικό του Ομίλου στην Ελλάδα στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και σύμφωνα με τις σχετικές κύριες δεσμεύσεις που περιγράφονται σε αυτό (σημ. 6), ξεκίνησε στο δεύτερο τρίμηνο του 2016 και αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί εντός των επόμενων μηνών.

25. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 0,30 ανά μετοχή. Το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου-κοινών μετοχών, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και των ιδίων μετοχών παρουσιάζεται παρακάτω:

	Μετοχικό κεφάλαιο - κοινές μετοχές € εκατ.			Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.		
	κοινές μετοχές € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.	υπέρ το άρτιο € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	656	(1)	655	8.056	(1)	8.055
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(1)	(1)	-	(1)	(1)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	1	1	-	1	1
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2017	656	(1)	655	8.056	(1)	8.055

Η μεταβολή του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρό ποσό
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2017	2.185.998.765	(1.487.571)	2.184.511.194
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(1.851.125)	(1.851.125)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	2.140.860	2.140.860
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2017	2.185.998.765	(1.197.836)	2.184.800.929

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Ίδιες μετοχές

Με βάση το Νόμο 3756/2009, οι τράπεζες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας δεν επιτρέπεται να αποκτήσουν ίδιες μετοχές, σύμφωνα με το άρθρο 16 του νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών.

Στα συνήθη πλαίσια των εργασιών τους, οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας ενδέχεται να πραγματοποιήσουν αγορές και πωλήσεις ιδίων μετοχών.

26. Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές

Μετοχικό κεφάλαιο-Προνομιούχες μετοχές		
	30 Σεπτεμβρίου	31 Δεκεμβρίου
Αριθμός	2017	2016
μετοχών	€ εκατ.	€ εκατ.
	345.500.000	950
	950	950

Τη 12 Ιανουαρίου 2009, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την έκδοση 345.500.000 προνομιούχων μετοχών χωρίς δικαίωμα ψήφου, μη διαπραγματεύσιμων, μη μεταβιβάσιμων, μη σωρευτικής σταθερής απόδοσης 10% φορολογικά εκπιπτόμενης, με ονομαστική αξία € 2,75 έκαστη, σύμφωνα με το Νόμο 3723/2008 «Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας», οι οποίες καλύφθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο με ομόλογα ίσης αξίας. Η έκδοση ανήλθε σε € 940 εκατ., μετά από έξοδα, και ολοκληρώθηκε την 21 Μαΐου 2009. Σύμφωνα με το τρέχον νομικό και εποπτικό πλαίσιο, οι εκδοθείσες μετοχές περιλαμβάνονται για εποπτικούς σκοπούς στα μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 του Ομίλου (Common Equity Tier I Capital) (περαιτέρω πληροφόρηση για τις προνομιούχες μετοχές παρατίθεται στη σημείωση 40 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016).

Η πληρωμή της μη σωρευτικής απόδοσης των προνομιούχων μετοχών προϋποθέτει τη διατήρηση του ελάχιστου ορίου των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, που θέτει η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), την ύπαρξη αποθεματικών που δύναται να διανεμηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44Α του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 2190/1920 και την έγκριση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Τράπεζα έχει συσσωρευμένες ζημιές έως το τέλος του 2016, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος τόσο στους κατόχους κοινών όσο και στους κατόχους προνομιούχων μετοχών.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 80 του νέου Νόμου 4484/2017 (ΦΕΚ Α' 110, 1 Αυγούστου 2017), μετά την πάροδο της πενταετίας από την έκδοσή τους, επιτρέπεται να γίνει εξαγορά των προνομιούχων μετοχών εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει με μετρητά ή με παράδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 (Tier II) σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013, ή με συνδυασμό των δύο, με τη σύμφωνη γνώμη της εποπτικής αρχής. Στην περίπτωση που η εξαγορά γίνει με παράδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 (ανταλλαγή), αυτά πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) η ονομαστική αξία τους θα πρέπει να υπολογίζεται με βάση την αρχική τιμή διάθεσης των προνομιούχων μετοχών,
- (β) τα χαρακτηριστικά τους θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του Κανονισμού 575/2013 για τα κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 και ιδίως του άρθρου 63 αυτού,
- (γ) έχουν δεκαετή διάρκεια με δικαίωμα του εκδότη που ασκείται κατά την αποκλειστική του κρίση να προβεί στην ανάκληση ή εξόφληση ή επαναγορά ή πρόωρη αποπληρωμή τους μετά την πενταετία, με έγκριση, της εποπτικής αρχής,
- (δ) η πρόωρη αποπληρωμή πριν την πενταετία επιτρέπεται με την έγκριση της εποπτικής αρχής μόνο εφόσον επέλθει εποπτικό ή φορολογικό γεγονός, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 78 παρ. 4 του Κανονισμού 575/2013,
- (ε) η εξόφλησή τους μετά την πενταετία και οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη τους, καθώς και όταν συντρέχει η ανωτέρω περίπτωση (δ) γίνεται στην ονομαστική τους αξία,
- (στ) κατά την εξαγορά ή την πρόωρη αποπληρωμή καταβάλλονται πάντα οι αναλογούντες δεδουλευμένοι τόκοι της τρέχουσας τοκοφόρου περιόδου,
- (ζ) το ονομαστικό τους επιτόκιο (κουπόνι) είναι σταθερό και καταβάλλεται ανά εξάμηνο την τελευταία ημέρα του έκτου και του δωδέκατου μήνα κάθε έτους. Ειδικά για την πρώτη καταβολή, το επιτόκιο υπολογίζεται για το χρονικό διάστημα που υπολείπεται ως τη συμπλήρωση της εγγύτερης εκ των ως άνω ημερομηνιών, εφόσον είναι μικρότερο των έξι μηνών,

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

(η) το ύψος του επιτοκίου υπολογίζεται με βάση τη μέση απόδοση του δεκαετούς ομολόγου αναφοράς του Ελληνικού Δημοσίου, κατά τις πρώτες δεκαπέντε ημέρες του Ιουνίου 2017 αυξημένη κατά πενήντα μονάδες βάσης και δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 6%, και

(θ) θα είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμα και δεκτικά εισαγωγής σε οργανωμένη αγορά.

Το αίτημα εξαγοράς των προνομιούχων μετοχών σύμφωνα με τους ανωτέρω αναφερόμενους όρους υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος εκδίδει σχετική απόφαση τηρουμένων των κανόνων κρατικών ενισχύσεων της Ε.Ε. Εφόσον η εξαγορά γίνει με ανταλλαγή κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2, για την ανάληψή τους από το Ελληνικό Δημόσιο υπογράφεται σύμβαση μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών και της Τράπεζας, στην οποία καθορίζονται μεταξύ άλλων οι ειδικότεροι όροι αυτών των μέσων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την ως άνω συναλλαγή.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι βάσει του ισχύοντος εποπτικού πλαισίου οι προνομιούχες μετοχές του Ελληνικού Δημοσίου θα παύσουν πλέον να προσμετρώνται στα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας από την 1 Ιανουαρίου 2018 και εφεξής, η Τράπεζα, σύμφωνα με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου την 29 Αυγούστου 2017, αποφάσισε να κάνει χρήση της προαναφερθείσας δυνατότητας που παρέχεται με το νέο νομοθετικό πλαίσιο (άρθρο 80 του Νόμου 4484/2017) και να υποβάλει αίτημα:

(α) στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα/Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ECB/SSM), με σκοπό (i) τη λήψη άδειας για τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας συνεπεία της εξαγοράς των προνομιούχων μετοχών συνολικής ονομαστικής αξίας €950.125.000, κατ' άρθρα 77 επ. του Κανονισμού 575 και (ii) την αναγνώριση των εκδοθησόμενων από την Τράπεζα ομολογίων μειωμένης εξασφάλισης ως κεφαλαιακών μέσων της κατηγορίας 2, κατ' άρθρα 63 επ. του Κανονισμού 575, και

(β) στον Υπουργό Οικονομικών για την εξαγορά των προνομιούχων μετοχών με αντάλλαγμα μετρητά € 125,000 και ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης συνολικής ονομαστικής αξίας € 950.000.000 που θα εκδοθούν από την Τράπεζα, οι οποίες αποτελούν κεφαλαιακά μέσα της κατηγορίας 2, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 80 του Νόμου 4884/2017.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Την 3 Νοεμβρίου 2017, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας, κατόπιν υποβολής γραπτού αιτήματος της Τράπεζας στον Υπουργό Οικονομικών την 27 Σεπτεμβρίου 2017 και λήψης θετικής γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα/Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ECB/SSM) τη 12 Οκτωβρίου 2017, ενέκρινε τα παρακάτω:

(α) Την εξ' ολοκλήρου εξαγορά από την Τράπεζα των 345.500.000 προνομιούχων ονομαστικών μετοχών εκδόσεώς της, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Νόμου 3723/2008 και κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου, συνολικής ονομαστικής αξίας € 950.125.000 (Προνομιούχες Μετοχές), με αντάλλαγμα (i) € 125.000 σε μετρητά, και (ii) την παράδοση στο Ελληνικό Δημόσιο ομολογίων μειωμένης εξασφάλισης συνολικής ονομαστικής αξίας € 950.000.000 εκδόσεως της Τράπεζας, κατά τα προβλεπόμενα στο σημείο (β) κατωτέρω, οι οποίες αποτελούν κεφαλαιακά μέσα της κατηγορίας 2 (Tier II), σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1α του άρθρου 1 του Νόμου 3723/2008 (εφεξής η «Εξαγορά»).

(β) Την έκδοση από την Τράπεζα ομολογιακού δανείου μειωμένης εξασφάλισης σύμφωνα με το Νόμο 2190/1920 και το Νόμο 3156/2003, συνολικής ονομαστικής αξίας € 950.000.000, διαιρούμενου σε 9.500 ομολογίες, ονομαστικής αξίας € 100.000 εκάστη (εφεξής οι «Ομολογίες»), οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 1α του άρθρου 1 του Νόμου 3723/2008 και τη διάθεση των Ομολογίων μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης στο Ελληνικό Δημόσιο και την κάλυψή τους από αυτό, κατά τα διαλαμβανόμενα στη Σύμβαση Εξαγοράς και Κάλυψης, που αναφέρεται στο σημείο (γ) κατωτέρω. Οι Ομολογίες θα εκδοθούν υπό το υφιστάμενο πρόγραμμα της Τράπεζας για την έκδοση ομολογίων μεσοπρόθεσμης διάρκειας (εφεξής το «EMTN Programme»).

(γ) Τη σύναψη της προβλεπόμενης στην παρ. 1α του άρθρου 1 του Νόμου 3723/2008 σύμβασης μεταξύ της Τράπεζας και του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, με την οποία θα ρυθμίζονται ειδικότεροι όροι και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την ως άνω Εξαγορά συμπεριλαμβανομένης και της έκδοσης και παράδοσης των Ομολογίων προς το Ελληνικό Δημόσιο από την Τράπεζα (εφεξής η «Σύμβαση Εξαγοράς και Κάλυψης»).

(δ) Την εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.), με δυνατότητα υπεξουσιοδότησης να καθορίσει τους ειδικότερους όρους των Ομολογίων και της έκδοσής τους και να προβεί στις πάσης φύσεως δικαιοπραξίες, διαδικαστικές ή άλλες πράξεις και ενέργειες που απαιτούνται ή κρίνονται αναγκαίες ή πρόσφορες για την υλοποίηση και ολοκλήρωση των αποφάσεων και εταιρικών πράξεων που περιλαμβάνονται στα σημεία (α) έως (γ) ανωτέρω.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις**στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

(ε) Τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά το ποσό της ονομαστικής αξίας των Προνομιούχων Μετοχών, ήτοι κατά € 950.125.000, την ακύρωση των συνολικά 345.500.000 Προνομιούχων Μετοχών και την αντίστοιχη τροποποίηση των άρθρων 5 και 6 του καταστατικού της Τράπεζας, και την εξουσιοδότηση του Δ.Σ., με δικαίωμα υπεξουσιοδότησης, να προβεί σε κάθε πράξη και ενέργεια για την υλοποίηση και ολοκλήρωση των σχετικών εταιρικών πράξεων (που περιλαμβάνονται στο παρόν σημείο (ε)).

Οι ανωτέρω αποφάσεις εγκρίθηκαν από την Ιδιαίτερη Συνέλευση του Ελληνικού Δημοσίου ως προνομιούχου μετόχου της Τράπεζας, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις του Νόμου 2190/1920 και του Νόμου 3723/2008 και δεν θα έχουν επίπτωση στα Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier I) του Ομίλου με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III.

27. Προνομιούχοι τίτλοι

Το υπόλοιπο των προνομιούχων τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, την 30 Σεπτεμβρίου 2017, παρουσιάζεται παρακάτω:

	Έκδοση Α € εκατ.	Έκδοση Β € εκατ.	Έκδοση Γ € εκατ.	Έκδοση Δ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2017	2	4	18	19	43

Όλες οι υποχρεώσεις του εκδότη, αναφορικά με τις ανωτέρω εκδόσεις των προνομιούχων τίτλων, καλύπτονται από εγγυήσεις μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα. Οι αναλυτικοί όροι της κάθε έκδοσης, μαζί με την μερισματική τους απόδοση ή/και τη βάση υπολογισμού της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας. Σύμφωνα με τους εν λόγω όρους των προνομιούχων τίτλων, η ERB Hellas Funding Ltd ανακοίνωσε τη μη καταβολή του μη σωρευτικού μερίσματος των παραπάνω σειρών προνομιούχων τίτλων για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017 και το 2016.

28. Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου που αποτιμώνται στην εύλογη αξία ή στην αποσβέσιμη αξία κτήσης και η εύλογη αξία τους έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

(α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένων) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία ο Όμιλος μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργή θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης και αμοιβαία κεφάλαια τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.

(β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή εμμέσως, όπως : i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και μη άμεσα ρευστοποιήσιμους χρεωστικούς τίτλους, που κατέχονται ή εκδίδονται από τον Όμιλο.

(γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά τη συλλογή των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων του Ομίλου, ενώ ταυτόχρονα αντανakλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη διαπραγματευόμενους μετοχικούς τίτλους ή μετοχικούς τίτλους που διαπραγματεύονται σε αγορές οι οποίες δεν θεωρούνται ενεργές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

30 Σεπτεμβρίου 2017				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	57	-	1	58
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1	1.745	1	1.747
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	4.788	11	43	4.842
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	4.846	1.756	45	6.647
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.974	-	1.974
Υποχρεώσεις προς τους πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	2	-	2
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους:				
- Σύνθετοι τίτλοι	-	4	-	4
Υποχρεώσεις συναλλαγών	17	-	-	17
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	17	1.980	-	1.997
31 Δεκεμβρίου 2016				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου	70	0	1	71
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.978	2	1.980
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων	3.586	30	54	3.670
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	3.656	2.008	57	5.721
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	2.441	-	2.441
Υποχρεώσεις προς τους πελάτες:				
- Σύνθετες καταθέσεις	-	3	-	3
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους:				
- Σύνθετοι τίτλοι	-	3	-	3
Υποχρεώσεις συναλλαγών	4	-	-	4
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	4	2.447	-	2.451

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου. Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, δεν υπήρχαν μεταφορές μεταξύ των Επιπέδων 1 και 2, καθώς και μεταβολές στις τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν.

Επιπλέον, την 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση, κατείχαν € 328 εκατ. χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία, που αφορούν σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και διαθέσιμους προς πώληση επενδυτικούς τίτλους (31 Δεκεμβρίου 2016: € 373 εκατ. εκ των οποίων € 1 εκατ. αφορά σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα). Από τα προαναφερθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, € 319 εκατ. έχουν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 1 της ιεραρχίας εύλογης αξίας (31 Δεκεμβρίου 2016: € 358 εκατ.), € 5 εκατ. έχουν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 2 της ιεραρχίας εύλογης αξίας (31 Δεκεμβρίου 2016: € 11 εκατ.) και € 4 εκατ. έχουν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας (31 Δεκεμβρίου 2016: € 4 εκατ.). Τα αντίστοιχα χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων στην εύλογη αξία των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση αφορούν σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα € 0,1 εκατ. που έχουν κατηγοριοποιηθεί στο Επίπεδο 2 της ιεραρχίας εύλογης αξίας (31 Δεκεμβρίου 2016: € 1,6 εκατ.).

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου

Μεταφορά σε επίπεδο 3

Μεταφορά από επίπεδο 3

Προσθήκες, μετά από πωλήσεις και λήξεις

Σύνολο κερδών/(ζημιών) περιόδου που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Σύνολο κερδών/(ζημιών) περιόδου που περιλαμβάνονται στα λουπά αποτελέσματα

Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές κινήσεις

Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου

**30 Σεπτεμβρίου
2017
€ εκατ.**

57

0

(0)

(2)

(1)

(4)

(1)

(4)

45

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης του Ομίλου

Ο τομέας Group Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες

τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και απαιτούν την κρίση και την εκτίμηση της Διοίκησης σε μικρότερο βαθμό. Ειδικότερα, οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη Διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επιβεβαιώνονται για την ορθότητά τους έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιούργησε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της εταιρείας του Ομίλου και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

**Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις**

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμών, επαναυπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ του Ομίλου και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, ο Όμιλος λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Ο Όμιλος εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Ο Όμιλος προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Για τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο και επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου έχει προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας δεδομένα έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές τίτλων με παρόμοια χαρακτηριστικά που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους εκδότες Ελληνικών τίτλων.

Η αξία των μη διαπραγματευόμενων μετοχικών τίτλων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου προσδιορίζεται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η Διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό:

30 Σεπτεμβρίου 2017	
Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	37.192
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	36.637
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	3.484
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	2.964
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	448
	463
	41.124
	40.064
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	51
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	51
	51

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2016	
	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	39.058	38.872
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων		
- Χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου	8.227	7.753
- Διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι	566	567
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	47.851	47.192
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	99	89
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	99	89

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

- (α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες: για τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.
- (β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στην αποσβέσιμη αξία κτήσης: η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών τίτλων προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών.
- (γ) Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοπιστωτικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

29. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την Ενδιάμεση Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες)	633	736
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	729	692
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού κατεχόμενα προς πώληση	216	269
Σύνολο	1.578	1.697

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	30 Σεπτεμβρίου 2016 € εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι	(31)	(23)
(Κέρδη)/ζημιές από επενδυτικούς τίτλους	(63)	(85)
Έσοδα από μερίσματα	(2)	(1)
Σύνολο	(96)	(109)

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, οι λοιπές προσαρμογές στα κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν το κέρδος από την απόκτηση του Καταστήματος της Alpha Bank στη Βουλγαρία, ποσού € 55 εκατ. βάσει των προσωρινών εύλογων αξιών των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν (σημ. 16).

30. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο αναλύονται παρακάτω:

	30 Σεπτεμβρίου 2017 € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2016 € εκατ.
Εγγυήσεις ⁽¹⁾ και πιστωτικές επιστολές σε αναμονή	565	591
Λοιπές εγγυήσεις (μέσου κινδύνου) και ενέγγυες πιστώσεις	421	436
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	475	451
Σύνολο	1.461	1.478

⁽¹⁾ Εγγυήσεις που έχουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο με δάνεια.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2017, οι ανωτέρω ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο περιλαμβάνουν € 77 εκατ. τα οποία αφορούν τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (31 Δεκεμβρίου 2016 € 59 εκατ.).

Επίδικες υποθέσεις

Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η πρόβλεψη που έχει αναγνωρισθεί για μια σειρά επίδικων υποθέσεων έναντι του Ομίλου (σημ. 24) ανέρχεται σε € 70 εκατ. εκ των οποίων € 7 εκατ. αφορούν τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία, οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση, σημ. 13 (31 Δεκεμβρίου 2016: € 67 εκατ.). Το προαναφερθέν ποσό περιλαμβάνει € 40 εκατ. για εκκρεμή δικαστική υπόθεση με την ΔΕΜΚΟ Α.Ε., η οποία σχετίζεται με την απόκτηση του Νέου Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου Α.Ε. το 2013.

Επιπλέον, ο Όμιλος εμπλέκεται σε μια σειρά από επίδικες υποθέσεις, στο πλαίσιο των συνήθων δραστηριοτήτων του, οι οποίες μπορεί να βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, η διευθέτησή τους μπορεί να διαρκέσει αρκετά έτη έως ότου πραγματοποιηθεί ή η τελική τους έκβαση μπορεί να θεωρείται αβέβαιη. Για τις περιπτώσεις αυτές, η Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, δεν αναμένει ότι θα υπάρξει εκροή πόρων και συνεπώς δεν αναγνωρίζει πρόβλεψη.

Κατά της Τράπεζας έχουν ασκηθεί ένδικα βοηθήματα με τη μορφή αγωγών, αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων και ανακοπών κατά διαταγής πληρωμής σε σχέση με την εγκυρότητα των όρων παροχής δανείων σε ελβετικό νόμισμα. Ασκήθηκε επίσης συλλογική αγωγή. Από δικαστική πλευρά μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι υποθέσεις δανείων σε ελβετικό νόμισμα, βρίσκονται ακόμα σε ένα πρώιμο στάδιο λαμβάνοντας υπόψη ότι υφίσταται ένας ικανός αριθμός αποφάσεων Πρωτοβαθμίων Δικαστηρίων, η πλειονότητα των οποίων είναι υπέρ της Τράπεζας. Επιπλέον, υπάρχουν εννέα αποφάσεις Δευτεροβαθμίων δικαστηρίων σε υποθέσεις που αφορούν την Τράπεζα οι οποίες έκριναν υπέρ της εγκυρότητας των δανείων. Έως τώρα δεν έχει επιληφθεί ο Άρειος Πάγος, ως το ανώτατο πολιτικό δικαστήριο. Επί της συλλογικής αγωγής εκδόθηκε δικαστική απόφαση που την έκανε δεκτή, όμως η Τράπεζα έχει ήδη προσβάλλει την απόφαση αυτή με έφεση, η οποία εκδικάστηκε το Σεπτέμβριο του 2017 στο Εφετείο Αθηνών και εκκρεμεί η απόφαση. Σε σχέση με τις ατομικές αγωγές, η πλειοψηφία των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί είναι υπέρ της Τράπεζας.

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Τράπεζας παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις σχετικές υποθέσεις, προκειμένου να καθορίσει ενδεχόμενες λογιστικές επιπτώσεις, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου.

31. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Πληροφορίες σχετικά με γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στις εξής σημειώσεις:

Σημείωση 2- Βασικές λογιστικές αρχές
Σημείωση 4- Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας
Σημείωση 6- Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων
Σημείωση 13- Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες
Σημείωση 14- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες
Σημείωση 15- Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων
Σημείωση 16- Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες
Σημείωση 20- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες
Σημείωση 23- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
Σημείωση 26- Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές
Σημείωση 33- Διοικητικό Συμβούλιο

32. Συνδεδεμένα μέρη

Το Νοέμβριο του 2015, μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, η οποία καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Τράπεζας που κατείχε το ΤΧΣ μειώθηκε από 35,41% σε 2,38%.

Παρά την προαναφερθείσα σημαντική μείωση του ποσοστού συμμετοχής του, το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του Νόμου 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ, το ΤΧΣ ασκεί τα δικαιώματα ψήφου του στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας μόνο για αποφάσεις που αφορούν στην τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, αποφάσεις σχετικές με συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή λύση της Τράπεζας, μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού (περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών), ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2190/1920. Επιπλέον, την 4 Δεκεμβρίου 2015 η Τράπεζα υπέγραψε μία νέα σύμβαση πλαισίου συνεργασίας με το ΤΧΣ, η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη σύμβαση που είχε υπογραφεί την 26 Αυγούστου 2014, η οποία ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την παρακολούθηση της απόδοσης της Τράπεζας στη διαχείριση αυτών, (δ) την εξειδίκευση για την Τράπεζα των ουσιωδών υποχρεώσεων που προβλέπονται στον Νόμο 3864/2010 και τις περιπτώσεις μετατροπής των υπό περιορισμούς δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνου της Τράπεζας συγκρινόμενο με την εγκεκριμένη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου του Ομίλου της Τράπεζας και για τη στρατηγική, την πολιτική και τη διακυβέρνηση του Ομίλου της Τράπεζας σχετικά με τη διαχείριση των καθυστερούμενων και μη εξυπηρετούμενων δανείων και οποιαδήποτε τροποποίηση, επέκταση, αναθεώρηση ή απόκλιση από αυτές, και (ζ) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπρόσωπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, μέσα στα συνήθη πλαίσια των επενδυτικών τραπεζικών του εργασιών, ο Όμιλος ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεδεμένων μερών.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με (α) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ καθώς και (β) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

	30 Σεπτεμβρίου 2017		31 Δεκεμβρίου 2016	
	ΒΜΔ ⁽¹⁾ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.	Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες € εκατ.	ΒΜΔ ⁽¹⁾ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.	Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ⁽²⁾ € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, μετά από προβλέψεις	7,05	53,15	7,16	23,20
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	0,01	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	3,61	-	6,14
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5,89	58,38	5,68	102,74
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	11,94	-	12,07
Λοιπές υποχρεώσεις	0,01	4,37	0,02	4,03
Εκδοθείσες εγγυήσεις	-	4,60	-	-
Ληφθείσες εγγυήσεις	0,04	-	0,05	-
	Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017		Εννεάμηνο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2016	
Καθαρά έσοδα από τόκους	0,03	(5,39)	0,02	(1,51)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	0,01	4,36	-	0,59
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	-	0,14	-	(0,38)
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	-	-	-	0,18
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων	-	(1,68)	-	(0,84)
Λοιπά λειτουργικά έσοδα / (έξοδα)	-	(17,73)	-	(3,51)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

⁽²⁾ Από 4 Αυγούστου 2016, ο όμιλος Eurolife περιλαμβάνεται στις οικονομικές καταστάσεις ως συγγενής εταιρεία. Τα έσοδα και τα έξοδα των συναλλαγών του ομίλου Eurobank με τον όμιλο Eurolife, συμπεριλαμβανομένων ασφαλίσεων πιστώσεων, αμοιβών διαμεσολάθησης και παροχών στο προσωπικό (συνταξιοδοτική και ιατρική ασφάλιση) παρουσιάζονται στον ανωτέρω πίνακα. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί αντίστοιχα.

Κατά την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές με το ΤΧΣ. Επιπλέον, την 30 Σεπτεμβρίου 2017 τα δάνεια, μετά από προβλέψεις, που δόθηκαν σε μη ενοποιούμενες εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους (σημ. 16) ανήλθε σε € 4 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: € 5,3 εκατ.).

Κατά την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2017, αναγνωρίστηκε αντιλογισμός πρόβλεψης απομείωσης ποσού € 2,08 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2016: πρόβλεψη € 0,01 εκατ.), έναντι δανείων σε συγγενείς εταιρείες και σε κοινοπραξίες του Ομίλου, ενώ η αντίστοιχη συνολική πρόβλεψη απομείωσης ανέρχεται σε € 21,06 εκατ., συμπεριλαμβανομένης της πρόβλεψης απομείωσης για τις συγγενείς εταιρείες που αποκτήθηκαν κατά την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου του 2017 (σημ. 17) (31 Δεκεμβρίου 2016: € 16,92 εκατ.).

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που έχουν τη μορφή βραχυπρόθεσμων παροχών ανέρχονται σε € 4,35 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2016: € 3,88 εκατ.) και μακροπρόθεσμων παροχών (εξαιρουμένων των παροχών σε συμμετοχικούς τίτλους) σε € 0,63 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2016: € 0,55 εκατ.). Επιπλέον, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδο € 0,38 εκατ. που σχετίζεται με παροχές που διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους της Grivalia Properties A.E.E.A.P. (30 Σεπτεμβρίου 2016: έξοδο € 0,57 εκατ.). Την 30 Σεπτεμβρίου 2017, η υποχρέωση καθορισμένων παροχών του Ομίλου για τα ΒΜΔ ανέρχεται σε € 0,86 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: € 0,81 εκατ.), ενώ το αντίστοιχο κόστος για την περίοδο ανέρχεται σε € 0,05 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2016: € 0,04 εκατ.).

Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις
στις Συνοπτικές Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις

33. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίστηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της 27 Ιουνίου 2013, για θητεία τριών ετών. Η θητεία του, μετά από απόφαση της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας της 26 Ιουνίου 2015 λήγει την 27 Ιουνίου 2018, και σε κάθε περίπτωση μέχρι την ημερομηνία εντός της οποίας θα συνέλθει η Τακτική Γενική Συνέλευση της Τράπεζας του έτους 2018.

Την 26 Οκτωβρίου 2016, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας εξέλεξε τον κο George E. Myhal ως νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του, σε αντικατάσταση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Jon Steven B. G. Haick που παραιτήθηκε την ίδια μέρα, με θητεία ίση με το υπόλοιπο της θητείας του παραιτηθέντος μέλους, ενώ τη 12 Ιανουαρίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε ως νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του τον κο Richard P. Boucher σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Σπύρου Λορεντζιάδη, ο οποίος υπέβαλε την παραίτησή του από το Διοικητικό Συμβούλιο την 3 Νοεμβρίου 2016, με θητεία ίση με το υπόλοιπο της θητείας του παραιτηθέντος μέλους. Η εκλογή των δύο νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ανακοινώθηκε στην Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας της 16 Ιουνίου 2017 και η θητεία τους θα λήξει με τη θητεία των υπόλοιπων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ο κος Wade Sebastian Burton, μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, υπέβαλε την παραίτησή του από το Διοικητικό Συμβούλιο με ισχύ από την 5 Απριλίου 2017. Την 14 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η κα Ανδρονίκη Μπούμη ορίστηκε ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3723/2008, σε αντικατάσταση της κας Χριστίνας Ανδρέου, η οποία ενημέρωσε την Τράπεζα για την παραίτησή της την 26 Μαΐου 2017.

Την 29 Σεπτεμβρίου 2017, το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) ενημέρωσε την Τράπεζα για την ανάκληση από τις 30 Σεπτεμβρίου 2017 του κ. Kenneth Howard Prince Wright από τη θέση του εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και ζήτησε να οριστεί προσωρινά ο κ. Χριστόφορος Κουφαλιάς ως νέος εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010 και τη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Στις 12 Οκτωβρίου 2017 το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε την ενσωμάτωση του νέου εκπροσώπου του ΤΧΣ κ. Χριστόφορου Κουφαλιά στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, σε αντικατάσταση του κ. Kenneth Howard Prince-Wright και τον ορισμό του ως μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ο ορισμός της κ. Ανδρονίκης Μπούμη και του κ. Χριστόφορου Κουφαλιά ανακοινώθηκε στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας την 3 Νοεμβρίου 2017 και η θητεία τους θα λήξει με τη θητεία των υπόλοιπων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Σε συνέχεια των παραπάνω, το Διοικητικό Συμβούλιο διαμορφώνεται ως εξής:

N. Καραμούζης	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Θ. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Γ. Χρυσικός	Μη Εκτελεστικό μέλος
R. Boucher	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
G. Myhal	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
B. P. Martin	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
S. Johnson	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. Mirza	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
L. Reichlin	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
A. Μπούμη	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3723/2008)
X. Κουφαλιάς	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2017

Νικόλαος Β. Καραμούζης
 Α.Δ.Τ. ΑΒ – 336562
 ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Φωκίων Χ. Καραβίας
 Α.Δ.Τ. ΑΙ – 677962
 ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χάρης Β. Κοκολογιάννης
 Α.Δ.Τ. ΑΚ-021124
 ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
 GROUP CHIEF FINANCIAL OFFICER